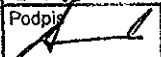

Rada Doskonałości Naukowej 00-901 Warszawa, pl. Defilad 1 Dział Kancelaryjny WPŁYNĘŁO (RPW)	
13. 04. 2021	
Znak sprawy: Z1.4000.33.2021	
Podpis 	Zaś.

**Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji
Narodowej w Krakowie**
Rada Dyscypliny Literaturoznawstwo
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków
za pośrednictwem:
Rady Doskonałości Naukowej
pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa
(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

dr Magdalena Stoch
Instytut Filologii Polskiej
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji
Edukacji Narodowej w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków

Wniosek
z dnia 12 kwietnia 2021 r.

o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie¹ literaturoznawstwo

Określenie osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia
doktora habilitowanego:

**monografia *Jak czytamy książki? Recepcja literatury w krakowskich i wielickich grupach
czytelniczych*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2021**

Wnoszę – na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o
szkolnictwie wyższym i nauce (DzU z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) – aby komisja habilitacyjna
podejmowała uchwałę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w głosowaniu
jawnym.

Zostałam poinformowana, że:

*Administratorem w odniesieniu do danych osobowych pozyskanych w ramach postępowania
w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest Przewodniczący Rady Doskonałości
Naukowej z siedzibą w Warszawie (pl. Defilad 1, XXIV piętro, 00-901 Warszawa).*

*Kontakt za pośrednictwem e-mail: kancelaria@rdn.gov.pl, tel. 22 656 60 98 lub w siedzibie
organu.*

*Dane osobowe będą przetwarzane w oparciu o przesłankę wskazaną w art. 6 ust. 1 lit. c)
Rozporządzenia UE 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w związku z art. 220 - 221 oraz
art. 232–240 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu
przeprowadzenia postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz realizacji praw i
obowiązków oraz środków odwoławczych przewidzianych w tym postępowaniu.*

*Szczegółowa informacja na temat przetwarzania danych osobowych w postępowaniu dostępna jest
na stronie www.rdn.gov.pl/klauzula-informacyjna-rod.html.*

.....
(podpis wnioskodawcy)

¹ Klasyfikacja dziedzin i dyscyplin wg rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 roku w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin w zakresie sztuki (DzU z 2018 r. poz. 1818).

Załączniki:

1. Dane wnioskodawcy.
2. Kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora.
3. Autoreferat przedstawiający opis kariery zawodowej oraz istotnej aktywności naukowej albo artystycznej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, wraz z kopiami dokumentów potwierdzających określone osiągnięcia, w szczególności dotyczących staży naukowych, grantów, publikacji powstałych w wyniku prowadzenia badań w więcej niż jednej jednostce naukowej.
4. Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Magdalena Stoch

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- 2014, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie: **dyplom doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo**, specjalność: gender studies w humanistyce; tytuł rozprawy doktorskiej: *Dyskurs genderowy na lekcjach języka polskiego w szkole średniej. Próba krytycznej analizy*; rozprawa napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Bogusława Skowronka; recenzenci: dr hab. Jacek Kochanowski, prof. UW, prof. dr hab. Agnieszka Ogonowska
- 2008, Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie: **dyplom magistra filologii polskiej w zakresie specjalności nauczycielskiej**; tytuł pracy magisterskiej: *Kulturowa teoria płci a tożsamość podmiotu lirycznego w najnowszej poezji polskiej*; praca napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Adama Kulawika

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych

Od 2013 asystent, od 2015 adiunkt w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (Katedra Mediów i Badań Kulturowych)

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (DzU z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.)

Magdalena Stoch, *Jak czytamy książki? Recepcja literatury w krakowskich i wielickich grupach czytelniczych*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2021, ISSN 2450-7865

Wydawnicze recenzje naukowe:

dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UAM

dr hab. Maciej Duda, prof. UŚ

Monografia *Jak czytamy książki? Recepcja literatury w krakowskich i wielickich grupach czytelniczych* podsumowuje okres intensywnych badań empirycznych poprzedzonych gruntownym przeglądem literatury przedmiotu. Moim celem było rozpoznanie i opisanie fenomenu współczesnych grup czytelniczych na tle ewolucji praktyk lekturowych i przemian w obrębie teorii recepcji. Empiryczne badania nad świadectwami kolektywnego odbioru literatury w grupach czytelniczych były do tej pory na gruncie polskim praktycznie nieobecne. Zaprojektowanie podstaw metodologicznych dla badania grup czytelniczych, przeprowadzenie takich badań i nadanie im ram teoretycznych stanowi mój indywidualny wkład w rozwój dyscypliny literaturoznawstwa.

Książka składa się z dwóch obszernych części: teoretycznej i empirycznej. Szczegółową prezentację koncepcji rozpocznę od rozdziału pierwszego, w którym dokonuję przeglądu teorii recepcji: od aktywności tak zwanej szkoły z Konstancji po współczesne badania kulturowe, feministyczne, postkolonialne i afektywne. Interesowało mnie, w którym momencie teoria zwróciła się w stronę analiz empirycznych i ich kolektywnego wymiaru. Zależało mi również na uchwyceniu, w jaki sposób kategorie takie jak płeć, status ekonomiczny (klasa), kolor skóry (rasa) czy wiek stały się integralną częścią matrycy interpretacyjnej. Moim celem nie było pogłębienie rozumienia poszczególnych teorii, artykułowanie wewnętrznych napięć i sprzeczności, lecz wydobywanie kluczowych kategorii badawczych umożliwiających analizę materiału empirycznego.

Wywód rozpoczynam od zwrócenia uwagi na wielowiekową dominację figury tzw. kontemplującego intelektualisty, która przeniknęła z kultury i społeczeństwa do formalnej krytyki literackiej, badań akademickich i teorii odbioru czytelniczego. W ten sposób doszło do nobilitacji określonego stylu odbioru tekstu literackiego: erudycyjnego, analitycznego, zinstytucjonalizowanego i zindywidualizowanego. Dostrzegamy to między innymi w fenomenologii Romana Ingardena i we wczesnych pracach Wolfganga Isera oraz Hansa Roberta Jaussa. Wykształcony czytelnik, wolny od wpływu czynników zewnętrznych, miał samotnie odkrywać sensy dzieła literackiego. W przypadku grup czytelniczych mamy jednak do czynienia z procesami grupowymi. Dlatego za słuszne uznałam umieszczenie takich pojęć jak: konkretyzacja dzieła literackiego, miejsca niedookreślenia czy fuzja horyzontów, w nowym kontekście badawczym. W przypadku lektury kolektywnej indywidualne konkretyzacje zderzają się bowiem z procesami odbioru dzieła literackiego przez innych, realnie istniejących, czytelników i czytelniczki. Dochodzi do powtórnej konkretyzacji, przeszłe i teraźniejsze odczytania tworzą nowe znaczenia. Sens dzieła jest konstytuowany na

nowo. Dyskusje w grupach czytelniczych są zatem formą recepcji zapośredniczonej – w tym sensie, że na pierwotne, samotne momenty lektury nakładają się reakcje wypracowane w bardzo szczególnych, publicznych i negocjowalnych okolicznościach. Dzieła literackie mają zdolność wywoływania konotacji wykraczających poza pierwotny kontekst i kod, dzięki czemu – jak zauważał Michał Głowiński – dochodzi do wytworzenia napięcia pomiędzy stylem dzieła a stylem jego odbioru (napięcie to zostało przeze mnie uchwycone w rozdziale czwartym, który omówię nieco później). Można zaryzykować stwierdzenie, że podczas spotkań grup czytelniczych dochodzi do fuzji horyzontów, czyli do konkretyzacji przekraczającej jednostkowe doświadczenie czytelnicze w procesie dialogu, i to już nie tylko z dziełem, lecz również z innymi odbiorcami i odbiorczyniami. Sytuację komunikacyjną, o której mowa, cechują pluralizm recepcyjny i procesualność.

W rozdziale pierwszym monografii *Jak czytamy książki? Recepcja literatury w krakowskich i wielickich grupach czytelniczych* przytaczam również badania przedstawicieli amerykańskiej szkoły *reader-response criticism*, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji „wspólnoty interpretacyjnej” Stanleya Fisha. Zdaniem Fisha w badaniu praktyk recepcji kluczowe jest zadanie pytania „Jak to działa?”, czyli jak czytelnik doświadcza tekstu. Przeprowadzone przeze mnie badania empiryczne ujawniają mechanizm przekraczania horyzontu oczekiwań pierwotnej wspólnoty czytelniczej i włączania doświadczenia życiowego dyskutantów w proces interpretacji, co redefiniuje konwencje myślenia i rozumienia tekstu. Podstawą działania tego mechanizmu jest zasada intertekstualności, odchodzenia od interpretacji linearnych na rzecz czytania skojarzeniowego, opartego na szerokich odniesieniach intertekstualnych. Naukowa terminologia zostaje zastąpiona aktami autobiograficznej identyfikacji lub negacji. Intertekstualność urasta do rangi hipertekstualności: to nie tylko zależność między produkcją, recepcją tekstu a wiedzą uczestników komunikacji o innych tekstach, lecz również proces nakładania się szerokich kontekstów historycznych, politycznych, społecznych, medialnych i tożsamościowych (intertekstualność jest tu rozumiana jako odniesienia do płci, koloru skóry, seksualności i innych cech bohaterów / bohaterek oraz osób uczestniczących w dyskusji). Powstają współczesne palimpsesty, czyli wielopoziomowe interpretacje, oparte na zasadzie hipertekstualności, łączącej powagę i element ludyczny.

Obecne w krytyce współczesnej odniesienia do kwestii tożsamości w procesach recepcji tekstu literackiego są możliwe dzięki przełomowi lat 70. i 80. XX wieku, kiedy na nowo zdefiniowano cele i funkcje teorii literatury, poetyki i krytyki literackiej. Doszło wówczas do odejścia od koncepcji autora – jedyne go twórcy znaczeń – na rzecz tekstu –

„pojemnika ze znaczeniami” – i aktywnej roli czytelnika. Echa takich rozważań odnaleźć można w Nowej Krytyce, strukturalizmie, dekonstrukcji, psychoanalizie czy w brytyjskich studiach kulturowych. Dominują podejścia oparte na paradygmacie psychoanalitycznym: czytanie porównywano do stawiania diagnozy, opartej na przesłankach (symptomach), a czytelnika sytuowano w roli eksperta, skrupulatnie i uważnie badającego obiekt. Tekst literacki nadal stanowił główny przedmiot zainteresowania literaturoznawstwa, niemniej uznaje się, że jego „odczytanie” może przebiegać na takiej samej zasadzie jak lektura innych tekstów kultury: spektaklu, reklamy, komiksu czy serialu. Skłonność krytyki do autorefleksji wpłynęła na ukształtowanie się w latach 90. XX wieku studiów afektywnych, skutkujących ponownym zainteresowaniem ujęciami fenomenologicznymi, ale wzbogaconymi nowymi kontekstami i pytaniem o etykę interpretacji. Czytanie w perspektywie feministycznej, postkolonialnej i mniejszościowej skutkowało zwrotem od hermeneutyki podejrzeń do hermeneutyki pozytywnej. W obliczu pytań o płeć i inne cechy tożsamości czytelników i czytelniczek redefinicji ulega wspomniana na początku figura kontemplującego intelektualisty. Recepcja literatury przestaje być procesem wyłącznie intelektualno-emocjonalnym: pojawia się propozycja czytania jako aktu solidarności. Stąd obecność w krytyce perspektywy intersekcyjnej, a w teorii odbioru dzieła literackiego przekonania, że relację łączącą osobę czytającą z tekstem można opisać w kategorii „podzielanej tożsamości”. Najnowsze podejścia krytyczne przesuwają punkt ciężkości w stronę samorefleksyjności. Wszystkie te procesy znajdują odzwierciedlenie w opisanych przeze mnie procesach recepcji tekstu w grupach czytelniczych. Zanim jednak przejdę do ich szczegółowego omówienia, wspomnę jeszcze o dwóch istotnych kontekstach, pozwalających zrozumieć dynamikę recepcji literatury w grupach czytelniczych.

Rozdział drugi monografii to krótka charakterystyka praktyk kulturowych, które wpłynęły na ukształtowanie się współczesnych grup czytelniczych. Moją intencją było wskazanie pewnych regularności, praktyk symbolicznych, a także zdarzeń o charakterze anegdotycznym, które były obecne w różnych momentach historycznych i niekiedy w odległych od siebie kontekstach kulturowych, ale wpłynęły na to, jak współcześnie rozmawiamy o procesach lektury kolektywnej. Dzięki tej części pracy poszerzam perspektywy badawcze o takie wymiary procesu lektury jak jej dydaktyczny, socjalizujący, kulturotwórczy, polityczny, ale też rewolucyjny charakter. Charakterystykę rozpoczynam od opisu mechanizmów recepcji tekstu w grupach religijnych. Zarówno Żydzi studiujący Torę, jak i duchowni w klasztorach katolickich, czytali między innymi po to, by podtrzymywać więzi duchowe w swoich wspólnotach. Wędrowni kaznodzieje i biedniejsi

księży, którzy pojawili się w XIV i XV wieku w Anglii i Szkocji na fali ruchu plebejsko-religijnego, opowiadali o Bogu, głosząc jednocześnie hasła równości społecznej oraz konieczność zniesienia majątków ziemskich. Z kolei kwakrzy już w wieku XVII przekonywali, że każdy mężczyzna, każda kobieta i dziecko może zrozumieć Pismo Święte i przemawiać pod wpływem natchnienia Ducha Świętego. Podaję te przykłady włączania tekstów religijnych w społeczne i polityczne obiegi, aby pokazać, że dostęp do praktyk lekturowych od czasów najdawniejszych uzależniony był od tożsamości czytelników: ich płci, statusu ekonomicznego, wykształcenia, wieku, wykonywanego zawodu czy wyznania. Umiejętność czytania i pisanie była oznaką statusu i umożliwiała awans społeczny, który jednak nie miał charakteru egalitarnego. To istotny wątek w rozważaniach nad genezą współczesnych grup czytelniczych: nie są one bowiem wyłącznie efektem upowszechnienia edukacji i ograniczenia analfabetyzmu, lecz łączą się również z ruchami społecznymi i z ich politycznymi celami. Dopiero reformacja przyczyniła się do zeświecczenia praktyk czytania. W XVIII i XIX wieku w sztuce pojawia się obraz kobiety czytającej w ciepłych, zwyczajnych przestrzeniach domowych. Wkroczenie kobiet czytających w przestrzeń religijną (choć ograniczoną do domu i jego otoczenia) zmienia sposób postrzegania procesu lektury. Pozwala wyobrazić sobie jego uwolnienie od dogmatyzmu i intelektualnego rygору. Paralelnie do opisywanych procesów teksty literackie pojawiają się w formie mówionej w przestrzeniach kultury popularnej: na odpustach, jarmarkach, targach czy w gospodach. Opowiadanie baśni i przypowieści tworzyło tożsamość rodzinnych i lokalnych wspólnot, podobnie jak recytowanie poematów w przestrzeni kultury dworskiej.

W wieku XVII, XVIII i XIX wieku prawdziwą popularnością cieszą się w Europie salony literackie i tak zwane *book clubs*, zazwyczaj prowadzone przez zamożne kobiety. Aktywności te stanowiły dla kobiet przestrzeń wyrażania opinii, kształtowania tożsamości i sprzyjały emancypacji. Po salonach przyszedł czas na kawiarnie literackie. W okresie tym dochodzi do awansu społeczno-kulturalnego warstw średnich, rozwoju mieszczaństwa i degradacji szlachty. Postępuje demokratyzacja publiczności czytającej, kształtują się nowe zasady organizacji rynku społeczno-księgarskiego.

Czytanie pełniło też istotną funkcję w klasie robotniczej – było narzędziem edukacji, uświadczenia społecznego, rewolucji. Czytano w ramach inicjatyw samokształceniowych, co oznaczało odrzucenie modelu pasywnej konsumpcji literatury na rzecz jej aktywnego, krytycznego interpretowania. Aby usprawnić rozmowy o tekstach, wypracowano ważny mechanizm rotacyjnego przekazywania głosu. Aż do początku wieku XX czytanie na głos w

domach, na ulicach, w fabrykach było powszechnie praktykowane, co sprzyjało demokratyzacji dostępu do kultury.

Na ziemiach polskich drugiej połowy XIX wieku dystrybucja książek pisanych w języku polskim i rozmowy o nich służyły podtrzymywaniu tożsamości narodowej, zagrożonej przez rusyfikację i germanizację. Przez długi czas dominował tradycyjny pogląd, że lektura ma służyć rozwojowi duchowemu, pogłębianiu przekonań religijnych oraz kultywowaniu patriotyzmu.

Figura samotnego czytelnika została stopniowo wyparta przez rozwój społecznej infrastruktury czytelnictwa. Składała się na nie socjalizacja domowa i szkolna. Wśród kształtującej się klasy średniej i burżuazji przełomu XIX i XX wieku upowszechnia się koncepcja czytania jako ucieczki od problemów związanych z życiem społecznym i z codziennością. Wyłania się fantazmatyczna figura kobiety samotnej, uzależnionej od czytania romansów i w ten sposób zaniedbującej dom oraz obowiązki rodzinne. Jednocześnie to właśnie przestrzeń domu, obok salonu i kawiarni literackiej, tworzy infrastrukturę dla procesów kolektywnej dyskusji o tekście literackim. W Wielkiej Brytanii i w Stanach Zjednoczonych w drugiej połowie XIX wieku powstają pierwsze kluby czytelnicze, zdominowane przez kobiety wywodzące się z białej klasy średniej. Kluby te służyły celom emancypacyjnym: podnoszeniu świadomości w zakresie dostępu do praw wyborczych, edukacji i rynku pracy. Prawdziwy „wysyp” grup czytelniczych w krajach anglojęzycznych to jednak lata 80. XX wieku. Tym, co odróżnia współczesne grupy czytelnicze od ich dziewiętnastowiecznych poprzedniczek, jest przede wszystkim brak nastawienia na kolektywne, społeczne i polityczne działanie. Wniosek ten jest aktualny również w polskim kontekście społecznym.

Stopniowo rynek literacki zastąpił tradycyjne formy arystokratycznego patronatu. Rynek czytelniczy naznaczony został takimi procesami jak: wzrost mobilności, rozwój nowych technologii, globalna wymiana informacji, makdonaldyzacja i homogenizacja gustów. Badania literackie zwróciły się w stronę analiz tego, jak literatura jest konsumowana, utowarowiona i inkorporowana w ramach globalnego rynku cyrkulacji dóbr. Współczesne grupy czytelnicze, które badałam w ostatnich latach, wydają się dużo bardziej otwarte na szukanie nowych kontekstów interpretacyjnych i uznanie, że tekst i jego interpretacja nigdy nie są skończone. Mamy tu do czynienia z klasycznym przykładem kultury partycypacji / kultury uczestnictwa, czyli ze zdemokratyzowaną strukturą komunikacyjną, w którą uczestniczki i uczestnicy dyskusji angażują się, aby lepiej wyrażać siebie, swoje potrzeby i

tożsamości. Zachwianiu ulega (choć nie znika) tradycyjny podział na eksperta / producenta i amatora / konsumenta.

Rozdział kolejny monografii to relacja z badań zagranicznych nad współczesnymi grupami czytelniczymi. Przywołuję tu prace etnograficzne Elisabeth Long, *The Discourse of Reading Groups* Davida Peplowa, Joan Swann, Paoli Trimarco i Sary Whiteley z 2016 roku, międzynarodowe badania grup czytelniczych Jamesa Proctera i Bethan Benwell opisane w pracy *Reading Across Worlds. Transnational Book Groups and the Reception of Difference* (2015), projekt Nicholas Hengena Foxa *Reading as Collective Action* (2017) oraz pojedyncze studia and grupami czytelniczymi pełniącymi funkcje terapeutyczne. Wyłania się z nich obraz amatorskich, kolektywnych praktyk lekturowych, w których obserwujemy następujące prawidłowości:

- 1) spotkania odbywają się w prywatnych domach, ale też w miejscach publicznych (bibliotekach, księgarniach, kawiarniach), na obrzeżach instytucji (przy szkołach, miejscach pracy) oraz online;
- 2) dyskusja rozpoczyna się zazwyczaj krótkim *small-talkiem* i trwa około dwóch godzin;
- 3) odpowiedzialność za przebieg spotkania ciąży na wszystkich uczestnikach i uczestniczkach; spotkania są moderowane, zwykle w trybie rotacyjnym;
- 4) w spotkaniach uczestniczą w przeważającej mierze kobiety w średnim wieku, z wyższym wykształceniem i aktywne zawodowo;
- 5) wybór książek odbywa się na drodze rekomendacji wewnątrzgrupowych i jest związany z tożsamością grupy, często wyrażaną w jej nazwie;
- 6) rozmowa o literaturze jest częścią procesu tworzenia więzi grupowych, podobnie jak wspólne spożywanie posiłków, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych czy świętowanie;
- 7) uczestników i uczestniczki spotkań łączy przekonanie, że czytanie literatury jest formą praktyki kulturowej, stanowiącej oznakę przynależności do kulturowej elity, oraz częścią stylu życia klasy średniej;
- 8) obserwuje się szczególne zainteresowanie dyskusją o charakterze postaci, przy jednoczesnym odrzucaniu awangardowych form literackich;
- 9) powszechnie ceniona jest różnorodność opinii na temat książek, a także poczucie, że jest się zaangażowanym / zaangażowaną w dyskusję;

- 10) czytanie jest intertekstualne, przepełnione analogiami, aluzjami, anegdotami i dygresjami; pojawiają się odniesienia autobiograficzne, częsta jest identyfikacja z losem bohaterów (uwaga dotyczy form prozatorskich);
- 11) czytanie amatorskie, motywowane przyjemnością i dążeniem do samorozwoju, jest przeciwstawiane czytaniu profesjonalnemu; w przypadku lektury amatorskiej mamy do czynienia z odbiorem immersyjnym, nieprzewidywalnym i przez to – zdaniem dyskutantów – inspirującym;
- 12) rozwój grup czytelniczych wpływa na zagraniczny rynek wydawniczy: pojawiają się wydania powieści uzupełnione pytaniami dla grup czytelniczych, a także przewodniki dotyczące tego, jak dyskutować o książkach, magazyny i strony internetowe dedykowane tej tematyce;
- 13) stosuje się zróżnicowane metody badania grup czytelniczych: od obserwacji uczestniczącej, połączonej z nagraniem dyskusji i jej późniejszą analizą dyskursywną, poprzez wywiady fokusowe, po ankiety, a także szeroki wachlarz kategorii analitycznych (afekt, przywilej, empatia, zaangażowanie itd.).

Druga część monografii to relacja z empirycznych badań etnograficznych nad recepcją literatury w krakowskich i wielickich grupach czytelniczych. Badania te prowadziłam od marca do grudnia 2019 roku. Kiedy rozpoczynałam obserwacje, towarzyszył mi zestaw zagadnień i pytań badawczych: Jak przebiega proces recepcji literatury w polskich grupach czytelniczych i co go warunkuje? Na ile prawdziwa jest obiegowa teza, jakoby w czasach nam współczesnych radykalnie zmieniły się kody wartościowania dzieł literackich? Jaka jest relacja między tzw. czytaniem amatorskim a konwencjami krytycznoliterackimi? Kto uczestniczy w spotkaniach grup czytelniczych?

Mimo iż obserwacje prowadziłam w Krakowie, Warszawie i Wieliczce, zdecydowałam się na zdiagnozowanie lokalnego, małopolskiego kontekstu. Zestawiłam obserwacje prowadzone podczas spotkań Dyskusyjnych Klubów Książki w Krakowie i w Wieliczce (inicjatywa Instytutu Książki), Dyskusyjnych Klubów Czytelniczych (animowanych przez fundację Poemat przy krakowskich instytucjach kultury) i Dyskusyjnego Klubu Czytelniczego przy Bibliotece MOCAR-u w Krakowie. Wybrałam metodę badań o charakterze etnograficznym, do czego przekonała mnie w swoich pracach Elizabeth Long – cytowana już pionierka amerykańskich badań nad grupami czytelniczymi. Konteksty metodologiczne opisuję szczegółowo w rozdziale czwartym monografii. Natomiast w rozdziale piątym dokonuję wstępnej charakterystyki uczestników i uczestniczek spotkań.

Wątków tych nie będę pogłębiała w niniejszym autoreferacie, koncentrującym się na omówieniu efektów przeprowadzonych badań. Wspomnę tylko, że około 80 procent osób uczestniczących w spotkaniach krakowskich i wielickich grup czytelniczych to kobiety. Tendencja ta pokrywa się z badaniami czytelnictwa prowadzonymi od 1992 roku przez Bibliotekę Narodową. Od lat wskazują one, że kobiety są częstszymi i bardziej zaangażowanymi odbiorczyniami literatury, zarówno podczas edukacji szkolnej, jak i po jej zakończeniu.

Porządkując materiał badawczy, zdecydowałam się w pierwszej kolejności na wyodrębnienie kluczowych kategorii wartościowania dzieł literackich w grupach czytelniczych i opisanie mechanizmów rządzących dyskusją. Podobnie jak w przypadku kultury fanowskiej czytelnicy i czytelniczki są zaangażowani w wyszukiwanie interesujących kontekstów powstania tekstów i pogłębianie wybranych wątków. Fascynacja określonym gatunkiem czy literaturą w ogóle usprawnia i dynamizuje komunikację.

Sporo miejsca w amatorskich dyskusjach o literaturze zajmuje refleksja nad formą dzieła. Wydaje się, że im bardziej jest ona skomplikowana i awangardowa – tym większy opór czytelniczy. Wyjątek stanowią rozmowy o poezji, podczas których trudno uniknąć rozważań o formie. W trakcie dyskusji, którym się przysłuchiwałam, doceniano też warstwę językową niektórych tekstów. Pytanie o konstrukcję i formę utworu zwykle stanowi jednak formę „rozgrzewki”, pozwalającej na uporządkowanie kluczowych wątków interpretacyjnych, a następnie przejście do najciekawszych kwestii: kreacji bohaterów / bohaterek, idei przewodniej (sensu) dzieła i emocji towarzyszących lekturze. Jeden z kluczowych wniosków z przeprowadzonych obserwacji jest zatem taki, że to bohaterowie i bohaterki stanowią podstawowy punkt ciężkości lektury, umożliwiający egzystencjalne utożsamienie, negację, dystansowanie i inne złożone procesy psychologiczne. Reakcje afektywne przeplatają się z refleksją krytycznoliteracką: czytelnicy / czytelniczki wydają się poruszać po „kontinuum empatii”, łącząc emocje z racjonalnymi sędziami.

Procesem tym kieruje zasada adekwatności, którą opisał John Fiske w pracy *Zrozumieć kulturę popularną* (2010). Polega ona na koncentrowaniu się na tych elementach świata przedstawionego, które wydają się czytelnikom / czytelniczkom ważne z egzystencjalnego, biograficznego punktu widzenia. Dynamika dyskusji jest zazwyczaj silnie związana z „przystawalnością” tematyki tekstu do biografii czytających. Recepcja literatury w grupach czytelniczych jest więc procesem intelektualno-emocjonalnym, opartym na komunikowaniu sądów i dzieleniu się przeżyciami, a czasem również wspomnieniami o charakterze autobiograficznym. Powstaje niepowtarzalny *bricolage* interpretacyjny. Styl

wypowiedzi jest potoczny, ekspresywny, charakterystyczny dla komunikacji bezpośredniej. Typowe jest zawieszanie, skracanie, niekończenie wątków, odkładanie ich na później, wtrącanie dygresji, bezustanne zanurzanie się w żywej mowie, swobodne przemieszczanie się w fabule i uwalnianie jej chronologii, oddalanie się od tekstu i ciągle do niego powracanie. To lektura palimpsestowa, oparta na hipertekstualnych praktykach „majsterkowania” znaczeniami, łączącymi powagę i zabawę. Owa hipertekstualność ujawnia się w relacji między tekstami literackimi, nurtami filozoficznymi i światopoglądowymi, ale też między tekstem a biografią osoby czytającej i jej tożsamością. Tekst przestaje być dziełem skończonym, samowystarczalnym, godnym uznania lub odrzucenia. Jest bezustannie wytwarzany w różnorodnych kontekstach interpretacyjnych, podlegających logice swobodnej asocjacji. Hipertekstualność wiąże dany utwór z innymi tekstami kultury i „rozsadza” go mnogością skojarzeń. Lektura swobodna, skojarzeniowa wymyka się rygorom akademickości i zostaje doceniona, bo uwalnia wyobraźnię. Konkluzywność w wypadku grup czytelniczych oznacza nie zamknięcie, lecz otwarcie dyskusji. O ile lektura szkolna i akademicka, utrzymana w duchu wspomnianej „hermeneutyki podejrzeń”, sprzyja budowaniu dystansu między czytelnikiem / czytelniczką a tekstem, o tyle dyskusje amatorskie są bliższe swobodnemu dryfowaniu po świecie tekstowym. Wydaje się, że nawet jeśli teksty literackie (szczególnie kanoniczne) różnią się w swej formie od współczesnych gier komputerowych czy filmów 3D, to strategie ich odbioru ulegają asymilacji. Obok konwergencji technologicznej, ekonomicznej, medialnej i kulturowej powinniśmy zatem zacząć się przyglądać konwergencji form recepcji, która prawdopodobnie wpłynie na kształt rynku wydawniczego i na potrzeby czytelników / czytelniczek w najbliższych dekadach.

Kolejny wniosek z obserwacji to stwierdzenie, że w trakcie dyskusji ludzie w pewnym momencie przestają rozmawiać o literaturze, a zaczynają mówić o sobie, o swoich wyborach życiowych, gustach i upodobaniach. Swobodna interseksualność wydaje się sprzyjać budowaniu atmosfery familiarności. Mamy tu w pewnym sensie do czynienia ze „zwrotem w stronę oralności”: gdy tekst jest ponownie osadzany w sytuacji przekazu ustnego. W zasadzie rzadko zdarza się, by uczestnicy i uczestniczki dyskusji otwierali książkę i cytowali jej fragmenty na poparcie jakiejś tezy – dużo częściej opowiadają o swojej „pamięci” lektury. W tym sensie badania nad recepcją literatury w grupach czytelniczych będą zawsze badaniem otwartej cyrkulacji znaczeń. Z pierwszej części badań wyłania się zatem obraz recepcji literatury jako praktyki kulturowej realizującej rozmaite funkcje indywidualne i społeczne.

Uporządkowanie i dokładna analiza materiału badawczego pozwoliły mi nie tylko na wyodrębnienie kluczowych kategorii wartościowania dzieł literackich w grupach

czytelniczych i nakreślenie dynamiki tych procesów, ale także na dostrzeżenie dwóch przecinających się (i dominujących) dyskursów: feministycznego i postkolonialnego. Łączę to ze specyficznym doбором tekstów poddawanych analizie, ale też z faktem, że w spotkaniach uczestniczyły w większości kobiety dobrze wykształcone, świadome swoich praw. Nie bez znaczenia był również ogólny kontekst polityczny: w 2019 i 2020 roku obserwowaliśmy w Polsce liczne protesty społeczne przeciwko zaostrzeniu przepisów dotyczących aborcji, w obronie niezależności sądownictwa i godności osób LGBT+, a także na rzecz klimatu. Skala protestów nie mogła nie wpłynąć na ogólny ton dyskusji, choć bezpośrednich nawiązań do polityki raczej unikano. Podążając tym tropem, w finalnej części monografii postanowiłam przyrzeć się uważniej dyskusjom na temat takich tekstów jak: *Kocie oko* Margaret Atwood, *Kaśka Kariatyda* Gabrieli Zapolskiej, *Zielone sari* Anandy Devi, *Zmierzch* Osamu Dazaia i *Służące do wszystkiego* Joanny Kuciel-Frydryszak. Wykorzystałam narzędzia krytycznej analizy dyskursu (KAD), którą łączę z analizami literaturoznawczymi.

Wychodzę od rekonstrukcji relacji między krytyką feministyczną i postkolonialną. Następnie przechodzę do wskazania relewantnych miejsc poszczególnych tekstów i próbuję odpowiedzieć na pytanie o to, jaki koncept interpretacyjny obowiązywał w poszczególnych grupach i jak teksty oddziaływały na czytelników / czytelniczki. Badanie przebiegu recepcji pozwoliło mi sformułować kilka kluczowych wniosków.

W dyskusji o książce *Kocie oko* Margaret Atwood, która miała miejsce 25 maja 2019 roku w Bibliotece MOCAR-u w Krakowie, zauważyłam, że czytelnicy / czytelniczki sprawnie rozpoznają mechanizmy opresji obecnej w systemie patriarchalnym (przemoc wobec kobiet, dziedziczenie traumy, brak solidarności międzypokoleniowej itd.) i nazywają kluczowe figury umożliwiające jej rozpoznanie (np. figura matki – „strażniczki patriarchatu”, motyw wykluczonego dziecka itd.). Zapewne pod wpływem recenzji zidentyfikowano w powieści obecność motywów kolonialnych – wątku tego jednak nie pogłębiono. Dyskusja, której się przysłuchiwałam, zdecydowanie ciążyła ku krytyce feministycznej opartej na kategorii tożsamości płciowej i tożsamości zawodowej, bez szerszych odniesień do innych wymiarów tożsamości bohaterki – jej pochodzenia narodowego, koloru skóry, religii czy stopnia sprawności. O kwestiach tych wspomniano na zasadzie krótkiej wzmianki – prawdopodobnie dlatego, że perspektywa studiów postkolonialnych i ujęcia interseksjonalne nie zostały jeszcze „oswojone” przez polskie czytelniczki i polskich czytelników. Doceniono wielowymiarową konstrukcję bohaterów / bohaterek, umiejętność oddania realiów życia społecznego i złożoności procesu twórczego, a także pewien rodzaj „realizmu” w fikcji,

umożliwiającego poważne potraktowanie tekstu jako opowieści o miejscu człowieka w świecie.

Podczas dyskusji o *Kasce Kariatydzie* Gabrieli Zapolskiej, która odbyła się w ramach Dyskusyjnych Klubów Czytelniczych 2 grudnia 2019 roku w Antykwariacie Abecadło w Krakowie, moją uwagę zwróciła niezgoda grupy na pewien rodzaj „anarchizmu interpretacyjnego”, który można zaobserwować w sytuacji, kiedy ktoś nie przeczyta tekstu, ale bardzo chce zabrać głos. Przyznanie się do nieznajomości tekstu i próba przekierowania rozmowy na szerszy kontekst kulturowy są odbierane jako zamach na etyczny fundament zasady interseksualności: konieczną znajomość (przynajmniej częściową) tekstów, o których się rozmawia. Losy głównej bohaterki (jak i sam tekst) zostały wpisane w kontekst historyczny, po czym grupa przekierowała swoją uwagę na wymiar etyczny powieści. Rozmowa dynamicznie zmieniała swój bieg, bezustannie zbliżano się do tekstu i od niego oddalano. Grupa intuicyjnie „mapowała” tekst i pole interpretacji. W momencie kiedy prowadzący zadał pytanie, czy dyskutanci czytają powieść Zapolskiej jako wypowiedź feministyczną, pojawiły się odpowiedzi ujawniające różne rozumienie przesłania i strategii ruchu feministycznego. Z jednej strony jest on utożsamiany z emancypacją kobiet jako kategorii społecznej, definiowanej przede wszystkim przez pryzmat płci; z drugiej pojawił się głos, że feminizm to ruch kobiet biernych, „narzekających” na swój los. Samo słowo „feminizm” wydawało się konfliktować grupę, w czym dostrzegam pracę tzw. ukrytych uprzedzeń (ang. *unconscious prejudices*), będących wynikiem wyuczonych skojarzeń i uwarunkowań społecznych. Pytanie o feministyczne (a właściwie emancypacyjne) przesłanie powieści uruchomiło stereotyp feministki postrzeganej już nie jako wroga wobec mężczyzn, lecz „ofiara”, która zamiast działać – narzeka. Podobny wątek pojawił się w dyskusji o autobiografii Mariny Abramović, w której pojawił się głos, że feminizm to efekt zaburzonych relacji między kobietami i mężczyznami. Ważnym argumentem na rzecz ruchu emancypacyjnego i feministycznego okazały się doświadczenia czytelników i czytelniczek związane z nierównym traktowaniem na rynku pracy. Przywołanie konkretnych, nieetycznych zachowań pracodawców zamknęło dyskusję.

Dyskurs feministyczny i postkolonialny ponownie splótł się podczas spotkania dedykowanego powieści *Zmierzch* Osamu Dazaia (Dyskusyjny Klub Czytelniczy, grupa „powieść współczesna” prowadzona przez Annę Marchewkę, spotkanie 14 czerwca 2019 roku). Prowadząca celowo ukierunkowywała dyskusję na wątki kolonialne, między innymi na relację łączącą Japończyków z mniejszością etniczną Ajnów. Pytanie o relację między Zachodem a tzw. Orientem zaowocowało skojarzeniem literatury europejskiej z

racjonalnością, a wschodniej – z niejasnością i tajemnicą, a więc uruchomieniem myślenia stereotypowego, opartego nie tyle na tworzeniu fałszywych obrazów rzeczywistości, ile na kreowaniu obrazów niepełnych, uproszczonych i przez to wzbudzających lęk i niepokój. Miejsca niedookreślenia, niejasności zostały potraktowane w dyskursie grupowym jako różnica kulturowa, a nie przestrzeń wolności czytelniczej. W procesie recepcji tekstu doszło zatem do uruchomienia „uprzedzeń niezamierzonych” (*unintentional prejudices*), którymi czytelnicy / czytelniczki posługują się nieświadomie, podczas gdy na poziomie deklaratywnym uważają się za osoby tolerancyjne. Ukryte uprzedzenia wydają się wypierać jawny seksizm i rasizm, szczególnie w grupach osób dobrze wykształconych i odczytanych. Mimo posiadanej wiedzy na temat historii kolonializmu czytelnicy i czytelniczki nadal postrzegają Orient jako przestrzeń szczególnego ekscentryzmu, któremu można się przyglądać z zewnątrz, ale którego zrozumieć nie sposób. Następnie grupa koncentrowała się na historii głównej bohaterki, której losy zostały wpisane w ciąg intertekstualnych skojarzeń (m.in. z: *Martą Orzeszkowej*, bohaterkami prozy Czechowa i *Opowieści podręcznej* Margaret Atwood, eseistyką Rebeki Solnit, filmami Larsa von Triera). Dostrzec można było dystansowanie się do kultury Japonii jako miejsca odległego, niezrozumiałego, i przybliżanie się do niej poprzez rozmowę o kulturze tego kraju. To napięcie dynamizowało proces lektury.

Kolejnym szczegółowo omówionym przeze mnie *case study* była recepcja reportażu *Służące do wszystkiego* Joanny Kuciel-Frydryszak, które odbyło się w ramach grupy czytelniczej „reportaż” (Dyskusyjne Kluby Czytelnicze, księgarnia podróżnicza Bonobo, 5 czerwca 2019 roku). Również w tym wypadku wstępne mapowanie tekstu łączyło się z wpisaniem go w szerokie konteksty intertekstualne. Na szczególną uwagę zasługuje w tym kontekście włączenie do recepcji tekstu osobistych wspomnień czytelników i czytelniczek, którzy połączyli swoje doświadczenia domowe z tematyką książki. Problem wyzysku, niewolniczej pracy i relacji klasowych – omawianych w kontekście historycznym i współczesnym – został wpisany w dyskurs wokół kryzysu klimatycznego. Dostrzeżono również związek pomiędzy światopoglądem opartym na ideologii darwinistycznej, w myśl której świat jest zorganizowany hierarchicznie i stanowi to naturalny porządek wszechrzeczy, a praktykami kolonizacji i wyzysku pracowniczego. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych dyskusji – i tu wybrzmiały nieintencjonalne uprzedzenia, choć prowadzący dokładał wielu starań, aby konfrontować osoby z głoszonymi przez nie sądami. Pytanie o zasadność oceniania przeszłości ze współczesnej perspektywy stało się pytaniem o granice interpretacji i empatii jednocześnie.

Ostatni obszernie omówiony przeze mnie przykład dyskusji to rozmowa o *Zielonym sari* Anandy Devi (Dyskusyjny Klub Czytelniczy „powieść współczesna”, 14 czerwca 2019). Ze względu na burzliwy przebieg dyskusji postanowiłam relację ze spotkania poprzedzić szerszą analizą literaturoznawczą. Następnie przechodzę do szczegółowego omówienia przebiegu konwersacji. Na plan pierwszy wybija się tutaj próba opisanie mechanizmów przemocy domowej, której doświadczyła główna bohaterka. Stwierdzenie istnienia tego mechanizmu nie było w żaden sposób kwestionowane. Następnie rozważania na temat powieści wpisane zostały w konwencję analizy postkolonialnej, która wydobywa związki między tożsamością narodową i płciową a polityką imperialną krajów europejskich. W toku dyskusji udało się odejść od binarnego postrzegania Zachodu i Orientu na rzecz lektury empatycznej. Kiedy po półtoragodzinnej, wielowątkowej dyskusji jedna z uczestniczek stwierdziła: „To nie o to chodzi, że ja jestem jakąś psychofeministką. Ktoś mi kiedyś powiedział, że jestem psychofeministką. Że »bardzo bardzo«, wywiązała się ożywiona dyskusja o radykalnym feminizmie, który – w rozumieniu jednej z osób uczestniczących w spotkaniu – neguje naturalny podział na kobiety i mężczyzn oraz właściwe im przymioty charakteru. Pozostali uczestnicy i uczestniczki spotkania, którzy zabierali głos, wyraźnie odcinali się od tego typu konstatacji, źródło problemu przemocy sytuując w toksycznym modelu męskości. Autoironiczne użycie słowa „psychofeministka” ujawniło ukrywane pokłady uprzedzeń w stosunku do ruchu społecznego, który opowiada się za równością szans kobiet i mężczyzn. Okazało się, że z jednej strony można potępiać postępowanie głównego bohatera (tu grupa była zgodna), a z drugiej bronić – przynajmniej częściowo – wizji świata, w którym ludzie różnią się od siebie mentalnie (czyli posiadają cechy „typowo” męskie i kobiece) rzekomo dlatego, że tak są biologicznie uwarunkowani. Relevantne miejsca tekstu zostały dotknięte, choć w toku dyskusji – z powodu licznych dygresji – nie udało się pogłębić wszystkich wątków interpretacyjnych.

Podsumowując przeprowadzone analizy i badania empiryczne, dochodzę do wniosku, że recepcja tekstu literackiego we współczesnych grupach czytelniczych jest dynamicznym procesem intelektualno-emocjonalnym, polegającym na twórczej, powtórnej konkretyzacji, kiedy pierwsze, subiektywno-indywidualne odczytanie zostaje wzbogacone przez perspektywę innych uczestników i uczestniczek dyskusji. Dochodzi wówczas do fuzji horyzontów poznawczych i do stapiania przestrzeni mentalnych, przede wszystkim za sprawą licznych, intertekstualnych odwołań. Mówiąc językiem psychologii: w grupie czytelniczej wychodzi się poza swoją strefę komfortu. Członkowie i członkinie grup dyskusyjnych w pewnym sensie zawsze czymś ryzykują: narażają się na stres bezpośredniego kontaktu z

grupą, na „odmowę uznania” ich pomysłu na lekturę. Jednocześnie jednak zaspokajają takie fundamentalne potrzeby jak: potrzeba aktywności, kontaktu, dzielenia się, przynależności, samorealizacji, swobody, tożsamości i wyrażania siebie, a także bycia zauważonym, usłyszanym i brany pod uwagę.

Rekonstrukcja relacji inter- i ekstratekstualnych oraz dyskursów tekstu i wokół tekstu wymaga stosowania elastycznej metodologii, łączącej refleksję krytyczną i teoretycznoliteracką z badaniami etnograficznymi. Hipertekstualność jest stałą właściwością procesu recepcji literatury w grupach czytelniczych. Teksty zyskują nowe sensy przez bezustanne przywoływanie nowych kontekstów interpretacyjnych: od innych tekstów kultury, po życiowe doświadczenia czytelników / czytelniczek. W tym sensie teksty zawsze „przyklejają się”, „przylegają” do współczesności – bez tych odwołań pozostają martwymi przedmiotami. Proces ten przypomina majsterkowanie (*bricolage*), łączące powagę i ludyczność, fikcję i realizm, co kojarzy się z Bachtinowską powieścią polifoniczną. Każda osoba uczestnicząca w spotkaniu może zabrać głos, a różne głosy współistnieją obok siebie, polemizują, odnoszą się do siebie, lecz nie muszą być (choć bywają) podporządkowane scalającej narracji moderatora / moderatorki. Typowe jest – powtórzmy raz jeszcze – zawieszanie, skracanie, niekończenie wątków, odkładanie ich na później, wtrącanie dygresji, bezustanne zanurzanie się w żywej mowie, swobodne przemieszczanie się w fabule i uwalnianie jej chronologii, oddalanie się od tekstu i ciągle powracanie do niego. Pod wpływem kultury internetu czytamy i rozmawiamy o literaturze dużo bardziej intertekstualnie i emocjonalnie, niż miało to miejsce trzydzieści lat temu. W trakcie dyskusji czytelnicy i czytelniczki odwołują się zazwyczaj do znanych kategorii estetycznych, stanowiących punkt wyjścia do wartościowania dzieła literackiego. Dyskusje o powieściach zaliczanych do klasyki lub do literatury współczesnej ciążą ku rozmowie o charakterze postaci, natomiast na spotkaniach o poezji i komiksie czytelnicy / czytelniczki koncentrują się na formie, na zastosowanych środkach wyrazu i grach z konwencją. Esej sprzyja odwoływaniu się do osobistych przeżyć, reportaż do krytycznych dyskusji o polityce i społeczeństwie.

Da się również dostrzec kilka stylów moderacji dyskusji: od stylu opartego na syntetyzującej obiektywizacji, poprzez hermeneutykę podejrzeń (a czasem błędzenie po hermeneutycznym kole), aż po nacisk na czytanie jako solidaryzowanie się z Innym.

Badając grupy czytelnicze, zyskujemy wgląd w zróżnicowane sposoby widzenia i artykułowania rzeczywistości. Tymczasem empiryczne badania polskich grup czytelniczych były dotychczas praktycznie nieobecne w środowisku naukowym. Przeprowadzone przeze mnie rozpoznanie stanowi pierwszy krok w stronę rozwoju tego pola badawczego.

Uzupełnieniem przedstawionej monografii jest studium *Czy lektura czyni nas lepszymi ludźmi? Dyskusja o „Weselu” Wyspiańskiego i „Na ustach grzechu” Samozwaniec w krakowskim Dyskusyjnym Klubie Czytelniczym* („Perspektywy Kultury” 2020, nr 29), będące szczegółową analizą dwóch konwersacji z roku 2019, które nie zostały uwzględnione w omawianej monografii. Rozmowa o dramacie Wyspiańskiego bazowała na pytaniu o aktualność poruszanych w tekście problemów społecznych, aż do momentu, w którym porównano wesele do rytualnego obrzędu amazońskich szamanów, polegającego na piciu specjalnego naparu, służącego wywoływaniu wizji i oczyszczaniu psychiki uczestników biesiady. Równie inspirująca była dyskusja o powieści *Na ustach grzechu* Magdaleny Samozwaniec, w trakcie której wybrzmiało dramatyczne pytanie jednego z uczestników: *Czy lektura czyni nas lepszymi ludźmi?* Pozwolę sobie pozostawić to pytanie otwartym.

Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Opisane i przedstawione do oceny osiągnięcie w formie monografii autorskiej poprzedziły artykuły i rozprawy opublikowane po doktoracie, układające się w trzy zestawienia tematyczno-problemowe, wokół których koncentrowały się moje badania.

a) dydaktyka polonistyczna społecznie zaangażowana

Pierwszy krąg tematyczno-problemowy to studia z zakresu nauk humanistycznych. Zaliczam tu prace związane z włączaniem perspektywy antydyskryminacyjnej do polonistycznej edukacji formalnej, artykuły prezentujące autorską koncepcję konsensualnego kształcenia humanistycznego, a także pojedyncze studia literaturoznawcze. Wyrastają one z przekonania, że poprzez literaturę uzyskujemy głębszy wgląd w mechanizmy konstytuujące rzeczywistość społeczną lub umożliwiające ucieczkę od niej. Krytyczna analiza tekstów literackich może więc pełnić funkcję emancypacyjną, ale pod warunkiem że umożliwi realne działanie. Umiejętność pracy w grupie i aktywnego zaangażowania w życie społeczności są kluczowymi kompetencjami, których oczekuje się na rynku pracy i w społecznościach demokratycznych. Dydaktyka polonistyczna powinna stanowić przestrzeń refleksji nad osobistym doświadczeniem, wzmacniania poczucia podmiotowości i uruchamiania wyobraźni.

Podstawowe założenia metody konsensualnego podejmowania decyzji (ang. *Consensus-Oriented Decision-Making*, skrót CODM) i możliwość jej zastosowania w dydaktyce polonistycznej przedstawiam w artykule *Na drodze do upełnomocnienia. Konsensus w humanistyce – wprowadzenie do metody* (w: *Edukacja polonistyczna*.

Metamorfozy kontekstów i metod, red. Małgorzata Karwatowska, Leszek Tymiakin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2018, s. 167–183). CODM to odpowiednio moderowany proces grupowy, który nastawiony jest na dwa podstawowe cele: osiągnięcie porozumienia poprzez uczestnictwo w dialogu oraz wzmacnianie zaangażowania na rzecz zmiany społecznej. W cytowanym artykule opisuję etapy osiągania konsensusu: od starannego przygotowania procesu (strukturyzacja informacji, rozpoznanie potrzeb grupy, ustalenie planu spotkania), poprzez część integracyjną (zawarcie kontraktu, ćwiczenia budujące atmosferę współpracy i zaangażowania, rozpoznanie motywacji i rozkładu relacji w grupie), otwarcie dyskusji (nazwanie problemu do przedyskutowania lub rozwiązania, ustalenie planu działania, określenie sposobu podjęcia ostatecznej decyzji), realizację projektu grupowego, testowanie zaproponowanych rozwiązań, wyłonienie końcowej propozycji rozwiązania problemu, aż po podsumowanie i ewaluację projektu. To, co wyróżnia CODM na tle innych metod, to zwrócenie uwagi na proces grupowy; nacisk na dialog, pozwalający na wybrzmienie różnych potrzeb i punktów widzenia; komunikacja bez przemocy oparta na kontrakcie grupowym; przekonanie o możliwości zaangażowania w proces wszystkich uczestników interakcji, pod warunkiem że rozumieją jego sens i znaczenie; dążenie do wypracowania porozumienia poprzez pogłębioną pracę nad projektem; a także założenie, że sens spotkania czy interpretacji tekstu jest ostatecznym efektem wspólnych prac. Zadaniem moderatora / facylitatora jest inicjowanie procesu, dbanie o dobrą atmosferę, równy rozkład głosów i przestrzeganie ustalonych zasad współpracy, a także podsumowywanie propozycji i dążenie do konsensusu. Dobry dydaktyk potrafi rozpoznać i wykorzystać potencjał grupy oraz zastosować narzędzia usprawniające proces grupowy. W tym sensie CODM jest odmianą metody problemowej i aktywizującej, ale przetestowanej na międzynarodowym rynku pracy i dostosowanej do potrzeb współczesności.

Wybrane aspekty tego modelu pogłębiam w artykule *Dydaktyka polonistyczna społecznie zaangażowana – o metodzie projektu grupowego opartego na konsensusie* (*Polonistyka i świat wartości. Edukacja polonistyczna jako wartość*, red. Magdalena Marzec-Józwicka, Agnieszka Karczewska, Sławomir J. Żurek, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 2019, s. 201–212). Wywody teoretyczne ilustruję analizą przykładów zastosowania metody w dydaktyce akademickiej w ramach prowadzonych przeze mnie zajęć z *Wykluczenia kulturowego i jego profilaktyki*. Działania, które podjęli studenci i studentki, były samodzielnie przez nich oceniane, co skłoniło mnie do stwierdzenia, że realizacja projektów grupowych opartych na metodzie konsensusu może być formą badań w działaniu, czyli formą dyskursu badawczego, w którym na pierwszym miejscu sytuowane są potrzeby

emancypacyjne konkretnej grupy. Diagnozowanie problemu, planowanie, działanie i ewaluacja własnej aktywności powinny być częścią wszystkich procesów edukacyjnych. Artykuł domyka zarys koncepcji zajęć dydaktycznych o *Antygonie* Sofoklesa, które uwzględniałyby kolejne etapy CODM.

Trzeci artykuł z tego cyklu to *Ewaluacja jakościowa w konsensualnym kształceniu humanistycznym* („Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Educatio Nova”, t. 4: 2019, s. 133–146). Koncentruję się w nim na kluczowym ogniwie CODM, czyli na procesie ewaluacji. Bliska jest mi idea wypracowana w latach 60. XX wieku, że chodzi tu o uchwycenie procesu zmiany, jaki zachodzi w uczestnikach i uczestniczkach interakcji na różnych etapach realizacji projektu (a więc nie tylko na jego końcu). Ewaluacja ma więc charakter cykliczny, służy usprawnianiu aktualnie trwających działań, wzmacnianiu kompetencji społecznych i budowaniu poczucia bezpieczeństwa. To moment zatrzymania i wyostrenia zmysłów, osadzenia się w procesie edukacyjnym. Pozwala uczyć się z własnych doświadczeń. Rozważania te uzupełniam propozycją przykładowych narzędzi, umożliwiających ewaluację na różnych etapach CODM: od karty pytań ewaluacyjnych, poprzez dzienniczek refleksji, obserwację, tzw. linię zaangażowania / energii, wspólną edycję karty kursu, ujawnianie relacji władzy, po tzw. kwadrat ewaluacyjny itd.

Trzy artykuły teoretyczne znajdują swoje dopełnienie w dwóch *case study* – przykładach zastosowania CODM w analizach literaturoznawczych („*Cudzoziemka*” Marii Kuncewiczowej czytana współcześnie – w stronę konsensualnej interpretacji tekstu literackiego, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2018, nr 10[2], s. 18–31) i filmoznawczych (*Konsensualna interpretacja filmu dokumentalnego – na przykładzie „Siły kobiet” w reżyserii JR*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2017, nr 9[2], s. 131–140).

Moje zainteresowanie partycypacyjnymi formami uczestnictwa w edukacji i nastawienie na wzmacnianie mechanizmów demokratycznego podejmowania decyzji łączy się z tematyką monografii podoktorskiej zatytułowanej *Gender na lekcjach polskiego* (Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2015). Opisywałam w niej szkołę jako przestrzeń dyskursywną i analizowałam – poprzez badania ankietowe – sposoby konceptualizowania pojęć „płeć społeczno-kulturowa” i „seksualność” w dydaktyce polonistycznej. Doszłam do wniosku, że w roku 2011 w polskich szkołach tematy te silnie tabuizowano, co możliwe było poprzez narzucanie określonych wzorców interpretacyjnych, podporządkowywanie procesu kształcenia wymaganiom programowym oraz pomijanie indywidualnych predyspozycji, zainteresowań i potrzeb uczniów i uczennic. Wątki te znalazły swoje rozwinięcie w

artykułach publikowanych w latach 2015–2018. W rozdziale *O sposobach włączania problematyki antydyskryminacyjnej do nurtu edukacji formalnej*, zawartym w tomie *Romowie w Polsce i w Europie: od dyskryminacji do tolerancji* (red. Piotr Borek, Bogusław Gryszkiewicz, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2015, s. 211–222), przedstawiam przykładowe metody i narzędzia pracy (wykład, spotkanie z przedstawicielem mniejszości, gry symulacyjne, inscenizacje itd.), umożliwiające zaangażowanie młodzieży i tzw. młodych dorosłych w rozpoznawanie mechanizmów stereotypizacji, dyskryminacji i wykluczenia oraz skuteczne im przeciwstawianie się. Przeciwdziałanie mowie nienawiści, również w formie cyberprzemocy, wydaje się obecnie jednym z kluczowych zadań wychowawczych, jakie stoją przed współczesnymi szkołami. Perspektywę tę rozwijam w artykule *Przeciwdziałanie mowie nienawiści w szkole – zarys problemu, rekomendacje* (w monografii: *Inny w edukacji i kulturze regionu*, red. Zofia Budrewicz, Maria Sienko, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2017, s. 281–298). Wychodząc od definicji prawnej pojęcia „mowa nienawiści” i analizy badań nad eskalacją tego zjawiska, przedstawiam zestaw rekomendacji dla nauczycieli i nauczycielek planujących przeprowadzenie zajęć dedykowanych temu problemowi. Z kolei w studium *Resistance in the Polish Formal Education System. The Feminist Perspective* („Władza Sądzenia” 2018, t. 4, s. 32–39) koncentrowałam się na przedstawieniu szkoły jako przestrzeni reprodukcji i oporu. Przekonuję, że pojawienie się kategorii postprawdy w dyskursach medialnych i towarzysząca temu reforma systemu edukacji w Polsce tworzą nowe konteksty dla analizy kategorii oporu i niezgody.

Tekstem, który stanowi ramę dla przedstawionych koncepcji, jest artykuł *Ekonomia wrażliwości a duch posthumanistyki* („Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2017, nr 8[2], s. 130–140). Wrażliwość przedstawiam tu jako formę dyskursu społecznego kształtowanego przez kontekst społeczno-kulturowy. Dyskurs ten organizuje wyobraźnię społeczną, przybierając różne formy. Wybrane grupy społeczne są ową wrażliwością obdarowywane / oznaczane, a innym się jej odmawia. Jednocześnie zakładam, że wrażliwość jest kompetencją społeczną i kulturową, a nie esencjalną cechą przypisywaną człowiekowi *a priori*. Uczymy się jej w procesie socjalizacji, a jednostki pozbawione takiego „treningu wrażliwości” mają problem z dostosowaniem się do norm społecznych. Nie można jednak założyć, że wrażliwość się albo posiada, albo jest się jej całkowicie pozbawionym. Stąd skłonność do uznania propozycji Simona Barona-Cohena, by wrażliwość rozpatrywać jako pewne kontinuum, na które wpływ ma wiele zmiennych czynników. Rodzi się ona na styku empatii (reakcji afektywnej) i wiedzy, stanowi element

inteligencji emocjonalnej. Etyka solidarności, o którą dopominają się badacze i badaczki spod znaku posthumanistyki, bazuje właśnie na wrażliwości oraz na idei wspólnoty.

b) studia kulturo- i medioznawcze

Ponieważ do listopada 2020 roku reprezentowałam dwie dyscypliny naukowe: literaturoznawstwo (50%) oraz nauki o mediach i komunikacji (50%), część moich artykułów to studia przynależące do drugiego obszaru badawczego. Od roku 2021 reprezentuję wyłącznie literaturoznawstwo.

W artykule *Krytyczna analiza przekazów medialnych w czasach postprawdy – podstawowe definicje i rekomendacje* („Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2019, nr 11[1], s. 66–76) dokonuję uporządkowania wiedzy na temat kategorii ‘postprawdy’ i formułuję rekomendacje dla użytkowników / użytkowniczek mediów tradycyjnych i społecznościowych. Z kolei w pracy *Reprodukcja i reprezentacja – analiza związków w obrębie dyskursu feministycznego* („Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2015, nr 7, s. 86–96) – jak sugeruje tytuł – dokonałam przeglądu sposobów konceptualizowania pojęć ‘reprodukcja’ i ‘reprezentacja’ w odniesieniu do medialnych dyskursów feministycznych. W tekście *Kampanie społeczne w obronie praw zwierząt – typologia, kontekst medialny i teoretyczny* (w: *Człowiek, technologia, media: konteksty kulturowe i psychologiczne*, red. Agnieszka Ogonowska, Grzegorz Ptaszek, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2014, s. 161–176) podejmuję próbę charakterystyki wybranych kampanii społecznych w obronie praw zwierząt, z uwzględnieniem ich problematyki i dostosowanych do niej form ekspresji medialnej. Koncentruję się na najbardziej oczywistych przejawach szowinizmu gatunkowego (hodowla zwierząt na pokarm i w celu pozyskania ekskluzywnej odzieży), wpisując konkretne praktyki społeczne w ramy teorii z nurtu posthumanizmu krytycznego.

Ze względu na ograniczoną objętość autoreferatu prac tych nie będę tu szczegółowo omawiała.

c) opracowania dedykowane problematyce standardów antydyskryminacyjnych dla uczelni

Ostatnią grupę tekstów stanowią opracowania będące pokłosiem projektu *Uniwersyteckie standardy przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji*, realizowanego w latach 2015–2019 przez Ośrodek Badań nad Mediami, we współpracy z kilkoma uniwersytetami i organizacjami pozarządowymi. Efektem współpracy było opracowanie *Standardu antydyskryminacyjnego*

dla uczelni – wzorcowej procedury przeciwdziałania problemowi dyskryminacji i przemocy motywowanej nienawiścią w uczelniach oraz reagowania na niego i monitorowania go (wydanie I: 2015, wydanie II: 2018). *Standard* zawiera wzór procedury i opis mechanizmu wdrożeniowego, na którym bazują polskie uczelnie, opracowując wewnętrzne procedury. Dokument został opracowany, aby wspierać uczelnie wyższe we wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami. Zapisy odnoszą się przekrojowo do najważniejszych obszarów działalności uczelni (w tym do dydaktyki oraz działalności badawczej), a także do roli uczelni jako pracodawcy. Projekt rozpoczął szeroką debatę publiczną na temat konieczności wprowadzania zmian systemowych, które służyłyby podniesieniu poziomu bezpieczeństwa na uczelniach i przekładały się na najwyższej jakości badania naukowe. Ponieważ beneficjentem *Standardu* jest cała społeczność akademicka, przyjmowane rozwiązania mają wpływ na rekrutację, równość płci w badaniach, standardy promocyjne uczelni itd.

Szerokie konteksty projektu przedstawiłam w dwóch artykułach:

1. *Standard antydyskryminacyjny dla polskich uczelni – odpowiedzią na potrzebę zmiany systemowej*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2016, nr 8(1), s. 21–30.
2. *Rozwiązania antydyskryminacyjne dla uczelni – strategie implementacji*, w: *Horyzonty i perspektywy edukacji równościowej*, red. Grzegorz Piekarski, Marta Anna Sałapata, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2018, s. 181–208.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Moja aktywność na arenie międzynarodowej rozpoczęła się w roku 2016, od udziału w programie Erasmus+. Najpierw odbyłam tygodniowy wyjazd dydaktyczny na Uniwersytet w Lizbonie, a rok później na Litewski Uniwersytet Edukologiczny w Wilnie. W ramach programu Erasmus+ prowadziłam również (już w Polsce) zajęcia *Introduction to Polish Culture and History with Field Trips and Museum Workshops*.

W latach 2018–2019, wraz z Fundacją Autonomia i reprezentowanym przeze mnie Ośrodkiem Badań nad Mediami Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, realizowałam dwuletni grant *Critical Thinking Skills and Media Literacy – Young Leaders for Safety and Justice*, przyznany przez Konsulat Generalny USA w Krakowie. W ten sposób nawiązałam trwałą współpracę z prestiżową instytucją, odpowiedzialną za kontakty dyplomatyczne między Polską i Stanami Zjednoczonymi. Dzięki niej w 2018 roku zorganizowałam na Uniwersytecie Pedagogicznym wykład prof. Michelle M. Morkert z Concordia University Chicago „Beyond the Hashtag: Making Sense of #MeToo and #TimesUp”, a w kolejnych latach trzy następne wydarzenia wpisujące się we współpracę międzynarodową: w roku 2019 wykład Daryla Davisa *How Can You Hate Me When You Don't Even Know Me?*, w roku 2020 wykład dr Ellen Frank *Transformative Power of Art to Build a Global Culture of Understanding*, a w 2021 roku wykład konsula generalnego USA w Krakowie Patricka T. Slowinskiego *Resilience during Challenging Times*.

W 2019 roku, na zaproszenie Departamentu Stanu USA, uczestniczyłam w programie stypendialnym *21st Century Changemakers: Trend Leaders Promote Social Media Discernment among Youth*. Podczas trzytygodniowego pobytu w Stanach Zjednoczonych (Waszyngton, Nowy York, Portland, Lincoln, Saint Louis, Tulsa, St. Petersburg, Tampa na Florydzie) miałam okazję poznać wybitnych specjalistów i specjalistki z zakresu nauki o mediach i komunikacji oraz praktyków etyki dziennikarskiej: Ala Tompkinsa z Poynter Institute; Johna Daniszewskiego, odpowiedzialnego za formułowanie i przestrzeganie standardów etycznych w agencji prasowej Associated Press (AP); Lisę Heyamoto i Todda Milbourn z University of Oregon (autorów badania *How Citizens Define Trust and How Journalists Can Earn It*); a także pracowników naukowych College of Journalism and Mass Communications na University of Nebraska. Podczas wizyty w Portland (Oregon) prezentowałam wyniki swoich badań nad kategorią postprawdy w trakcie spotkań z

przedstawiciel(k)ami dwóch organizacji: The Multnomah Youth Commission (MYC) – oficjalnego, miejskiego organu ds. polityki młodzieżowej – oraz Junior Statesmen of America (JSA). Otrzymałam również honorowe obywatelstwo miasta Lincoln w Nebrasce.

Natomiast w zakresie międzyuniwersyteckiej współpracy krajowej na uwagę zasługuje realizowany w latach 2015–2019 projekt badawczo-wdrożeniowy pt. *Uniwersyteckie standardy przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji*, finansowany w ramach działalności Ośrodka Badań nad Mediami. W ramach koordynacji projektu nawiązałam współpracę z Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Gdańskim, Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Uniwersytetem Warszawskim oraz z licznymi organizacjami pozarządowymi. W efekcie opracowano projekt *Standardu antydyskryminacyjnego dla uczelni*, na którym wzorowały się kolejne uczelnie, wdrażające wewnętrzne polityki antydyskryminacyjne (o czym piszę szerzej w części poświęconej opracowaniom naukowym na ten temat). 21 maja 2016 roku Rzecznik Praw Obywatelskich powołał się na wzór *Standardu* w piśmie do ministra nauki i szkolnictwa wyższego Jarosława Gowina. Pismo było reakcją na nasilające się ataki o podłożu rasistowskim i ksenofobicznym wobec studentów zagranicznych w Polsce. RPO pisał: „W mojej ocenie wyraźnym sygnałem sprzeciwu wobec wszelkich form nienawiści czy dyskryminacji motywowanej pochodzeniem narodowym, etnicznym lub rasowym bądź wyznawaną religią byłoby upowszechnienie wśród władz polskich uczelni standardu antydyskryminacyjnego. Wzór takiego standardu został wypracowany w ramach projektu *Uniwersyteckie standardy przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji*, realizowanego przez Ośrodek Badań nad Mediami Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Fundację Autonomia, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej oraz Fundację na rzecz Różnorodności Społecznej. Standard ten jest przykładem systemowego rozwiązania umożliwiającego przeciwdziałanie, diagnozowanie i reagowanie na przejawy przemocy i nierównego traktowania w szkołach wyższych, a także sprzyjającego zapewnieniu bezpiecznego i wolnego od dyskryminacji środowiska pracy i nauki dla całej społeczności akademickiej. Z posiadanych przeze mnie informacji wynika przy tym, że Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ubiegłym roku przedłożyło wzór wspomnianego standardu Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o jego zaopiniowanie, co stanowiło pierwszy krok w kierunku upowszechnienia tego mechanizmu” (http://ffrs.org.pl/wp-content/uploads/2016_05_21_RPO_do_MNiSzW_SAdU.pdf).

Wraz z Uniwersytetem Jagiellońskim i Fundacją Autonomia organizujemy corocznie kampanię 16 Dni Akcji przeciw Przemocy ze Względu na Płeć oraz kampanię Tydzień Zgody.

W roku 2020 nawiązałam współpracę z Uniwersytetem Jagiellońskim i z Fundacją Universitat Oberta de Catalunya w ramach projektu *Communities of Practice for Accelerating Gender Equality and Institutional Change in Higher Education and Research and Innovation Across Europe*. Dzięki temu przeprowadziliśmy wewnętrzny audyt równości płci z wykorzystaniem specjalnie opracowanej do tego celu ankiety badawczej.

Uczestniczyłam z referatem w trzech konferencjach międzynarodowych: na Uniwersytecie Łódzkim, University of East London i Centre for Culture and Cultural Studies (Skopje, Macedonia; szczegóły w załączniku *Wykaz osiągnięć*).

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

Osiągnięcia organizacyjne

Od 2020 roku pełnię funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Odpowiadam za jakość kształcenia oraz komunikację zewnętrzną.

Od 2019 roku pełnię funkcję również pełnomocniczki rektora ds. równego traktowania. Do moich kompetencji należą między innymi: inicjowanie, promowanie i prowadzenie działań systemowych na rzecz równego traktowania; wspieranie środowiska studenckiego i kadry zarządzającej oraz administracji Uniwersytetu we wdrażaniu procedur antydyskryminacyjnych oraz reagowaniu na przypadki dyskryminacji; zajmowanie stanowisk w toczących się postępowaniach dyscyplinarnych dotyczących naruszeń w obszarze równego traktowania, a także opiniowanie dokumentów strategicznych Uniwersytetu pod kątem równego traktowania i przeciwdziałania praktykom dyskryminacyjnym.

Od 2014 roku koordynuję prace Zakładu Badań nad Polityką Antydyskryminacyjną w Mediach Ośrodka Badań nad Mediami Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Pozostałe funkcje pełnione w ramach działań organizacyjnych Instytutu Filologii Polskiej UP w latach 2013–2020:

- 1) od 2014 do chwili obecnej: opiekunka Koła Naukowego COOLturoznawcy
- 2) 2013–2019: sekretarz komisji rekrutacyjnej dla kierunków: *Kulturoznawstwo i wiedza o mediach* oraz *Filologia polska*
- 3) 2013–2020: opiekunka praktyk niepedagogicznych na kierunku *Kulturoznawstwo i wiedza o mediach*
- 4) 2013–2019: członkini Zespołu ds. Jakości Kształcenia i Polskich Ram Kwalifikacji (PRK)
- 5) 2013–2019: opiekunka roku
- 6) uczestnictwo w grantie „UP to the TOP” (koordynatorka Okrągłego Stołu dla kierunku *Kulturoznawstwo i wiedza o mediach*)

Osiągnięcia dydaktyczne

W latach 2013–2021 prowadziłam na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych i podyplomowych 16 różnych kursów obligatoryjnych (wykładów i ćwiczeń) i fakultatywnych: *Recepcja literatury w grupach czytelniczych*, *Introduction to Polish Culture and History with Field Trips and Workshops* (dla uczestników programu Erasmus+), *Podstawy teorii kultury*, *Teorie kultury*, *Kultura popularna*, *Instytucje kultury*, *Kultura masowa*, *Instytucje i organizacje społeczeństwa obywatelskiego*, *Spółeczeństwo obywatelskie a uczestnictwo w kulturze*, *Komunikacja międzykulturowa*, *Wykluczenie kulturowe i jego profilaktyka*, *Stereotypy i uprzedzenia w tekstach kultury*, *Aktywizm w mediach społecznościowych*, *Gender w kulturze*, *Polityka antidyskryminacyjna w mediach*, *Coaching a nowe nurty w edukacji*. Od wielu lat prowadzę również seminaria licencjackie, a od 2020 roku magisterskie.

Teksty popularyzujące naukę

1. Magdalena Stoch, *Sprawozdanie z konferencji „Współczesne strategie, narzędzia i metody badania mediów i literatury”*, Kraków 3–4 grudnia 2019, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Poetica”, t. 8: 2020, s. 337–341.
2. Magdalena Stoch, *Relacja z udziału w programie “21st Century Changemakers: Trend Leaders Promote Social Media Discernment among Youth” Departamentu Stanu USA*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2020, nr 12(1), s. 159–166.

3. Magdalena Stoch, *Istnieje jedynie dzisiaj*, recenzja autobiografii Mariny Abramović i Jamesa Kaplana *Pokonać mur. Wspomnienia*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2019, nr 11(2), s. 167–168.
4. Magdalena Stoch, *O współczesnym statusie kulturoznawstwa: prolegomena do dyskusji w kontekście Kongresu Polskiego Kulturoznawstwa* (wraz z: Agnieszka Ogonowska, Bogusław Skowronek), „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2018, nr 10(2), s. 201–202.
5. Magdalena Stoch, *Co dalej z akademią i gender studies?*, „Zadra. Pismo Feministyczne” 2015, nr 3–4, s. 64–65.
6. Magdalena Stoch, *Sprawozdanie z konferencji naukowej „Władysław Orkan. Piewca Gorców i Podhala”* (wraz z: Wanada Matras-Mastalerz), „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2015, nr 7, s. 208–213.
7. Magdalena Stoch, *O Zakładzie Badań nad Polityką Antydyskryminacyjną w Mediach*, „Konspekt” 2014, nr 3(52), s. 65–66.
8. Magdalena Stoch, *Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Jerzy Harasymowicz – poeta Krakowa, Bieszczad i Sądecczyzny”*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2014, nr 6, s. 224–231.

Wydarzenia i aktywności popularyzujące naukę i sztukę

1. Wieloletnia współorganizacja festiwalu *Watch Docs. Prawa Człowieka w filmie* (Kraków–Poronin)
2. Lata 2014–2020: aktywności podejmowane wraz z Kołem Naukowym COOLTuroznawcy: warsztaty i spotkania dla studentów i studentek UP w ramach ogólnopolskiej kampanii społecznej *Tydzień Zgody*; wieloletnia współorganizacja lokalnej edycji Maratonu Pisania Listów w obronie praw człowieka Amnesty International; organizacja wykładów gościnnych, m.in. mgr Pamela Bożek (ASP w Krakowie) *Bycie częścią. Sztuka partycypacyjna i koszty uczestnictwa* czy dr. Jakuba Kościółka z UJ; wieloletnia koordynacja (z ramienia IFP) Dnia Otwartego UP
3. 2017: udział w filmie *Orkan* Adama Lewandowskiego (Polska 2017)
4. 2017: koordynacja *Małopolskiej Nocy Naukowców* z ramienia Instytutu Filologii Polskiej; organizacja dwóch otwartych projekcji filmowych *Gulag. Trudna pamięć* oraz *Ikona*, a także warsztatów logopedycznych dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz konkursu językowego dla młodzieży gimnazjalnej

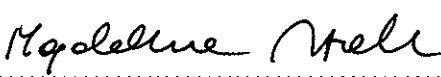
5. 2017: współorganizacja spotkania otwartego *Stare mózgi, nowe technologie – co z tego wynika dla człowieka*, połączonego z promocją książek Wydawnictwa Edukacyjnego, i udział w tym spotkaniu
6. 2017: wprowadzenie do filmu i prowadzenie dyskusji po filmie *Pokażcie to wszystko światu*, miejsce projekcji: Tytano, ul. Dolnych Młynów, Kraków – w ramach współpracy z fundacją Autonomia i Wydziałem Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ
7. 2017: warsztat *Od porozumienia do kreatywności grupowej – metoda konsensusu w pracy z filmem dokumentalnym* w ramach konferencji naukowej *Filmowe Psychotropy. Zastosowanie filmów w edukacji i profilaktyce*, SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Katowicach
8. 2017: organizacja i prowadzenie warsztatu *Konsensus w humanistyce*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
9. 2017: organizacja i prowadzenie *Warsztatu krytycznego czytania* (temat: *Cudzoziemka Kuncewiczowej*), Kawiarnia Literacka, Kraków
10. 2016–2017: działalność ekspercka w Radzie Fundacji Autonomia; zakres czynności: opiniowanie prac zarządu, udział w projektowaniu nowych działań Fundacji
11. 2016: organizacja spotkania autorskiego z Haliną Birenbaum, polsko-izraelską poetką ocalałą z Holocaustu, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
12. 2016: udział w spotkaniu promocyjnym książki *Władysław Orkan. Piewca Gorców i Podhala*, Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, Kraków
13. 2016: udział w dyskusji na temat edukacji antydyskryminacyjnej w ramach Festiwalu Queerowy Maj, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
14. 2016: udział w dyskusji o książce Susan Taubes *Rozwiązek*; prowadzenie: Marcin Piątek, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
15. 2016: Radio Kraków – udział w audycji *O dyskryminacji kobiet w języku* (dostęp online: <https://www.radiokrakow.pl/rozmowy/o-dyskryminacji-kobiet-w-jezyku/>)
16. 2015: udział w debatach eksperckich *Proza dwudziestolecia międzywojennego – współczesne odczytanie*, Ośrodek Badań nad Mediami, Kraków
17. 2015: współpraca z Fundacją Autonomia i Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie: wspólna projekcja filmu *Alfabet* Ervina Wagenhoffera oraz prowadzenie dyskusji po filmie
18. 2015: współpraca z Fundacją Autonomia i Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie w ramach Dnia Dziewczynki: spotkanie z dziećmi w wieku 6–12 lat,

wspólna lektura i dyskusja wokół książki Weroniki Jóźwiak, *O dzielnych księżniczkach i pięknych królewiczach. Stare baśnie w nowej odsłonie*, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Zdolności Dzieci i Młodzieży im. A. Gołąba, Zgierz

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej

Na rozwój mojej kariery zawodowej miały wpływ następujące szkolenia, warsztaty i inicjatywy:

1. 2020: ukończenie kursu online *Gender and Sexuality: Diversity and Inclusion in the Workplace*, University of Pittsburgh
2. 2020: ukończenie kursu online *Teamwork Skills: Communicating Effectively in Groups*, University of Colorado, Boulder
3. 2020: ukończenie kursu online *Initiating and Planning Projects*, University of California, Irvine
4. 2019: ukończenie szkolenia *Metodyka Design Thinking*
5. 2019: ukończenie szkolenia *Learning-by-doing, czyli aktywne metody nauczania*
6. 2015: udział w seminarium *O wsi bez uprzedzeń. Etnograficzne badania w działaniu*; prowadzenie dr Tomasz Rakowski; organizator: Fundacja Przestrzeń Kobiet, Kraków
7. 2012: ukończenie szkolenia *Skuteczne zarządzanie zespołem* (International Society for Coaching Psychology)

(podpis wnioskodawcy)

Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny literaturoznawstwa

Informacje zawarte w poszczególnych punktach tego dokumentu uwzględniają podział na okres przed uzyskaniem stopnia doktora oraz pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego.

I. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY

1. Monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a Ustawy:

Magdalena Stoch, *Jak czytamy książki? Recepcja literatury w krakowskich i wielickich grupach czytelniczych*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2021, ISSN 2450-7865. Liczba punktów MNiSW: 100.

Wydawnicze recenzje naukowe:

dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UAM

dr hab. Maciej Duda, prof. UŚ

II. INFORMACJA O AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ ALBO ARTYSTYCZNEJ

1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.1)

Pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego

1. Magdalena Stoch, *Jak czytamy książki? Recepcja literatury w krakowskich i wielickich grupach czytelniczych*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2021, ISSN 2450-7865. Liczba punktów MNiSW: 100.
2. Magdalena Stoch, *Gender na lekcjach polskiego*, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2015. Liczba punktów MNiSW: 25.

2. Wykaz rozdziałów opublikowanych w monografiach naukowych

Pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego

1. Magdalena Stoch, *Dydaktyka polonistyczna społecznie zaangażowana – o metodzie projektu grupowego opartego na konsensusie*, w: *Polonistyka i świat wartości. Edukacja polonistyczna jako wartość*, red. Magdalena Marzec-Jóźwicka, Agnieszka Karczewska, Sławomir J. Żurek, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 2019, s. 201–212. Liczba punktów MNiSW: 20. Załącznik nr 1.
2. Magdalena Stoch, *Rozwiązania antydyskryminacyjne dla uczelni – strategie implementacji*, w: *Horyzonty i perspektywy edukacji równościowej*, red. Grzegorz Piekarski, Marta Anna Sałapata, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2018, s. 181–208. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 2.
3. Magdalena Stoch, *Na drodze do upewnocnienia. Konsensus w humanistyce – wprowadzenie do metody*, w: *Edukacja polonistyczna. Metamorfozy kontekstów i metod*, red. Małgorzata Karwatowska, Leszek Tymiakin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2018, s. 167–183. Liczba punktów MNiSW: 20. Załącznik nr 3.
4. Magdalena Stoch, *Tradycja polskiego ruchu kobiecego na ziemiach polskich czytana współcześnie – o działalności nieformalnej grupy Ulica Siostrzana*, w: *Pejzaże humanistyczne: księga jubileuszowa Profesorowi Bolesławowi Faronowi poświęcona*, red. Agnieszka Ogonowska, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2017, s. 403–414. Liczba punktów MNiSW: 20. Załącznik nr 4.
5. Magdalena Stoch, *Przeciwdziałanie mowie nienawiści w szkole – zarys problemu, rekomendacje*, w: *Inny w edukacji i kulturze regionu*, red. Zofia Budrewicz, M. Sienko, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2017, s. 281–298. Liczba punktów MNiSW: 20. Załącznik nr 5.
6. Magdalena Stoch, *O sposobach włączania problematyki antydyskryminacyjnej do nurtu edukacji formalnej*, w: *Romowie w Polsce i w Europie: od dyskryminacji do tolerancji*, red. Piotr Borek, Bogusław Gryszkiewicz, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2015, s. 211–222. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 6.
7. Magdalena Stoch, *Wizerunki kobiet w powieściach Władysława Orkana*, w: *Władysław Orkan: piewca Gorców i Podhala*, red. Bolesław Faron, Oficyna Wydawnicza „Wierchy” Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK, Kraków 2015, s. 147–156. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 7.
8. Magdalena Stoch, *Kampanie społeczne w obronie praw zwierząt – typologia, kontekst medialny i teoretyczny*, w: *Człowiek, technologia, media: konteksty kulturowe i*

psychologiczne, red. Agnieszka Ogonowska, Grzegorz Ptaszek, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2014, s. 161–176. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 8.

Przed uzyskaniem stopnia doktora

9. Magdalena Stoch, *Siła i słabość jako składniki konstytuujące ludzką tożsamość. Próba definicji pojęć w oparciu o twórczość literacką Izabeli Filipiak*, w: *Słabość i siła. Społeczno-kulturowe mechanizmy kreowania emocji*, red. Bożena Płonka-Syroka, Marek Szymczak, seria Antropologia emocji, tom V, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2010, s. 111–116. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik A.
10. Magdalena Stoch, *Interpretacje z pogranicza. Praktykowanie różnorodności w szkolnej lekturze kanonu literackiego. Zarys problematyki*, w: *Granice i pogranicza w humanistyce*, red. Magdalena Roszczyńska, Barbara Serwatka, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2011, s. 241–260. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik B.
11. Magdalena Stoch, *Kreacja bohatera neurotycznego w powieści współczesnej jako wyraz krytyki kultury: na przykładzie Biało-czerwonego Dawida Bieńkowskiego*, w: *Tekst jako kultura. Kultura jako tekst*, red. Zoja Nowożenowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011, s. 420–427. Liczba punktów MNiSW: 3. Załącznik C.
12. Magdalena Stoch, *Michel Foucault na lekcjach języka polskiego w szkole średniej. Seksualna prowokacja czy konieczność nowego języka interpretacji?*, w: *Gender – Queer – Edukacja*, red. Bogusław Skowronek, Kraków 2009, s. 97–102. Liczba punktów MNiSW: 3. Załącznik D.

3. Informacja o członkostwie w redakcjach naukowych monografii

Pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego

1. Współredakcja tematyczna numeru monograficznego „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2019, nr 11(1): *Postprawda. Nowe narracje i praktyki społeczne w epoce skonfigurowanych informacji i gatunków hybrydycznych*.
2. Redakcja tematyczna numeru monograficznego „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2016, nr 8(1): *Rozwiązania antydyskryminacyjne w edukacji formalnej*.

4. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.2)

Pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego

1. Magdalena Stoch, *Czy lektura czyni nas lepszymi ludźmi? Dyskusja o „Weselu” Wyspiańskiego i „Na ustach grzechu” Samozwaniec w krakowskim Dyskusyjnym Klubie Czytelniczym*, „Perspektywy Kultury” 2020, nr 29, s. 151–161. Liczba punktów MNiSW: 40. Załącznik nr 9.
2. Magdalena Stoch, *Ewaluacja jakościowa w konsensualnym kształceniu humanistycznym*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Educatio Nova”, t. 4: 2019, s. 133–146. Liczba punktów MNiSW: 20. Załącznik nr 10.
3. Magdalena Stoch, *Krytyczna analiza przekazów medialnych w czasach postprawdy – podstawowe definicje i rekomendacje*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2019, nr 11(1), s. 66–76. Liczba punktów MNiSW: 20. Załącznik nr 11.
4. Magdalena Stoch, *Resistance in the Polish Formal Education System. The Feminist Perspective*, „Władza Sądzenia”, t. 4: 2018, s. 32–39. Liczba punktów MNiSW: 4. Załącznik nr 12.
5. Magdalena Stoch, *„Cudzoziemka” Marii Kuncewiczowej czytana współcześnie – w stronę konsensualnej interpretacji tekstu literackiego*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2018, nr 10(2), s. 18–31. Liczba punktów MNiSW: 8. Załącznik nr 13.
6. Magdalena Stoch, *Ekonomia wrażliwości a duch posthumanistyki*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2017, nr 8(2), s. 130–140. Liczba punktów MNiSW: 8. Załącznik nr 14.
7. Magdalena Stoch, *Konsensualna interpretacja filmu dokumentalnego – na przykładzie „Siły kobiet” w reżyserii JR*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2017, nr 9(2), s. 131–140. Liczba punktów MNiSW: 8. Załącznik nr 15.
8. Magdalena Stoch, *Standard antydyskryminacyjny dla polskich uczelni – odpowiedź na potrzebę zmiany systemowej*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2016, nr 8(1), s. 21–30. Liczba punktów MNiSW: 8. Załącznik nr 16.

9. Magdalena Stoch, *Reprodukcja i reprezentacja – analiza związków w obrębie dyskursu feministycznego*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2015, nr 7, s. 86–96. Liczba punktów MNiSW: 8. Załącznik nr 17.
10. Magdalena Stoch, *Mężczyźni w oczach kobiet – edukacyjny potencjał współczesnej polskiej prozy feministycznej (Men as Seen by Women: The Educational Potential of Contemporary Polish Feminist Literature)*, „Ars Educandi”, t. 11: 2014, s. 219–229. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 18.
11. Magdalena Stoch, *Media Discourse on the Notion of “Gender” in Polish Press in 2013/2014*, „Культура/Culture” 2015, s. 131–140. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 19.
12. Magdalena Stoch, *Polonistyczna edukacja formalna a problematyka gender*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura. Edukacja kulturowa. Ujęcie monograficzne” 2014, nr 6, s. 27–45. Liczba punktów MNiSW: 5. Załącznik nr 20.

Przed uzyskaniem stopnia doktora

13. Magdalena Stoch, *Współczesna szkoła jako przestrzeń wolności i zniewolenia. Zarys problemu na przykładzie tzw. sporu o krzyże*, „Episteme”, t. 1: 2010, nr 10, s. 153–162. Liczba punktów MNiSW: 6. Załącznik E.

5. Wykaz osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3)

Nie dotyczy

6. Wykaz publicznych realizacji dzieł artystycznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3)

Nie dotyczy

7. Informacja o wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych

Pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego
konferencje międzynarodowe

1. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Voices Extracted from Silence – Reading Text in High School as a Form of Empowerment in the Times of the Conservative Backlash. Polish Contexts*, tytuł konferencji (międzynarodowej): *VIII International Conference on Critical Education: Critical Education and Activism Against Neoliberalism/ Authoritarian Neoconservatism in Education*, University of East London, 2018
2. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Resistance Strategies Against Cross-Discrimination in Formal Education*, tytuł konferencji: *Women against Domination and Oppression. Feminist Perspective*, Uniwersytet Łódzki, 2017
3. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Media Discourse around the Concept of “gender” in the Pages of the Polish Press at the Turn of 2013/2014*, tytuł konferencji: *2nd Annual CCCS Conference “Media: Theory and Practice”*, Centre for Culture and Cultural Studies, Skopje, Macedonia, 2014

udział w roli ekspertki – wprowadzenie i moderacja grup roboczych na konferencjach

4. 2020: debata ekspercka *Rola diagnozy w kształtowaniu równościowego uniwersytetu*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
5. 2020: konferencja *Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu w środowisku akademickim – w stronę standardów i procedur*, Uniwersytet Warszawski, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

pozostałe konferencje krajowe

6. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Badanie fenomenu grup czytelniczych jako wyzwanie metodologiczne*, tytuł konferencji: *Badania w sektorze kultury*, online, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 19–20 listopada 2020
7. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Společna funkcia grup czytelniczych: prolegomena do badań*, tytuł konferencji: *Kulturoterapia. Strategie, teksty i formy wykorzystywania kultury w leczeniu, profilaktyce i edukacji*, Kraków, Ośrodek Badań nad Mediami Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, 2019
8. Magdalena Stoch, tytuły referatów: *Uczelnie wolne od dyskryminacji? Standard antydyskryminacyjny dla uczelni i wdrażanie rozwiązań rzecz równego traktowania w uczelniach w Polsce* (razem z: Agnieszka Kozakoszczak, Agata Teutsch) [oraz]

- Feministyczno-Queerowa Akcja Letnia jako przykład oddolnej inicjatywy feministycznej o charakterze empowermentowym*, tytuł konferencji (krajowej): *Kobiece utopie w działaniu. 100 lat praw wyborczych kobiet*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 2018
9. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Znaczenie i metody ewaluacji w konsensualnym kształceniu humanistycznym*, tytuł konferencji: *Ocenianie szkolne „na cenzurowanym”*. *Czynności wartościowania i oceniania w procesie kształcenia humanistycznego*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, 2018
  10. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Fake news i postprawda w projektach edukacyjnych opartych na kształtowaniu krytycznej świadomości społecznej*, tytuł konferencji: *Postprawda: nowe narracje i praktyki społeczne w epoce sfingowanych informacji i gatunków hybrydycznych (mock-genres)*, Ośrodek Badań nad Mediami Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, 2018
  11. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Interpretacja w działaniu – w stronę konsensualnej interpretacji tekstu literackiego*, tytuł konferencji: *III Kongres dydaktyki polonistycznej. Polonistyka i świat wartości. Edukacja polonistyczna jako wartość*, Katolicki Uniwersytet Lubelski, 2017
  12. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *„Standard antydyskryminacyjny dla uczelni” – strategie implementacji*, tytuł konferencji: *II Ogólnopolska konferencja naukowa „Edukacja równościowa: wyzwania – potrzeby – możliwości”*, Instytut Pedagogiki i Pracy Socjalnej Akademii Pomorskiej w Słupsku, 2017
  13. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *„Cudzoziemka” Marii Kuncewiczowej we współczesnych kontekstach*, tytuł konferencji: *Proza dwudziestolecia międzywojennego z dzisiejszej perspektywy*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2017
  14. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Konsensualna interpretacja filmu dokumentalnego – na przykładzie „Siły kobiet”*, tytuł konferencji: *Film w działaniu*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2016
  15. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Konsensus w edukacji polonistycznej – wprowadzenie do metody*, tytuł konferencji: *Edukacja polonistyczna – metamorfozy*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, 2016
  16. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Film jako narzędzie edukacji antydyskryminacyjnej i edukacji o prawach człowieka*, tytuł konferencji: *Kino, film i psychologia*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2016

17. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Mowa nienawiści w mediach społecznościowych – aspekt edukacyjny*, tytuł konferencji: *Inny w edukacji regionalnej*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2016
18. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Standard antydyskryminacyjny dla uczelni*, tytuł konferencji: *Siła, odwaga, solidarność – jak włączyć perspektywę empowermentu do działań i programów ochrony przed przemocą i dyskryminacją*, JCC, Kraków, 2016
19. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Edukacja antydyskryminacyjna – podstawowe definicje i konteksty*, tytuł konferencji: *Film jako narzędzie edukacji antydyskryminacyjnej i edukacji o prawach człowieka*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2015
20. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Standard antydyskryminacyjny dla polskich uczelni – odpowiedź na potrzebę zmiany systemowej*, tytuł konferencji: *Gender – Edukacja – Praca. Uczelniane rozwiązania antydyskryminacyjne*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2015
21. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Posthumanistyka jako nowa propozycja metodologiczna w badaniach społeczno-kulturowych*, tytuł konferencji: *Cyfrowa humanistyka: szanse dla przeszłości – wyzwania dla jutra*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2015

Przed uzyskaniem stopnia doktora

22. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Interpretacje z pogranicza. Praktykowanie różnorodności w szkolnej lekturze kanonu literackiego*, tytuł konferencji: *Granice i pogranicza w humanistyce*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2011
23. Magdalena Stoch, tytuł referatu: *Współczesna szkoła jako przestrzeń wolności i zniewolenia. Zarys problemu na przykładzie tzw. sporu o krzyże*, tytuł konferencji: *Wolność, twórczość, zniewolenie*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2010.
24. Magdalena Stoch, *Michel Foucault na lekcjach języka polskiego w szkole średniej. Seksualna prowokacja czy konieczność nowego języka interpretacji?*, tytuł konferencji: *Gender – Queer – Edukacja*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2009
25. Magdalena Stoch, *Symbolika ludzkiego ciała a koncepcja bytu trwale przemieszczonego – na podstawie „Biegunów” Olgi Tokarczuk*, tytuł konferencji:

Gender Studies w polskiej humanistyce, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu, 2008

26. Magdalena Stoch, *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka jako kontekst w nauczaniu języka polskiego w szkole średniej*, tytuł konferencji: *Prawa człowieka w kulturze współczesnej. Literatura. Język. Film. Teatr. Media. Edukacja*, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2008

8. Informacja o udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji

1. 2018, 2019, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: organizacja cyklicznego naukowego seminarium eksperckiego *Uczelnie bez dyskryminacji*
2. 2019, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: konferencja naukowa *Kulturoterapia. Strategie, teksty i formy wykorzystywania kultury w leczeniu, profilaktyce i edukacji*; sekretarz konferencji
3. 2019, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: konferencja naukowa *Współczesne strategie, narzędzia i metody badania mediów i literatury*; sekretarz konferencji
4. 2018, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, konferencja naukowa *Postprawda: nowe narracje i praktyki społeczne w epoce sfingowanych informacji i gatunków hybrydycznych (mock- genres)*; sekretarz konferencji
5. 2017, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: współorganizacja konferencji naukowej *Proza dwudziestolecia międzywojennego z dzisiejszej perspektywy*; sekretarz konferencji
6. 2016, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: współorganizacja konferencji naukowej *Kino, film i psychologia*; sekretarz konferencji
7. 2015, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: organizacja konferencji naukowej *Film jako narzędzie edukacji antydyskryminacyjnej i edukacji o prawach człowieka*; zainicjowanie i praca w Komitecie naukowym
8. 2015, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: organizacja konferencji naukowej *Gender – Edukacja – Praca. Uczelniane rozwiązania antydyskryminacyjne*; zainicjowanie i praca w Komitecie naukowym

9. Informacja o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów

Projekty zrealizowane

1. 2019–2020: grant w ramach konkursu ogłoszonego w programie „Wsparcie dla czasopism naukowych” dla czasopisma „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura”; funkcja sekretarza redakcji
2. 2018–2019: grant na projekt *Krytyczne myślenie i analiza przekazów medialnych: młodzi liderzy i liderki na rzecz bezpieczeństwa i sprawiedliwości*, realizowany przez Ośrodek Badań nad Mediami z Fundacją Autonomia, dzięki dofinansowaniu Konsulatu Generalnego USA w Krakowie i Fundacji Batorego; współkoordynacja

10. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach

1. 2020: członkostwo w Alumni Association – stowarzyszeniu absolwentów programu *21st Century Changemakers: Trend Leaders Promote Social Media Discernment among Youth*.
2. Od 2017: członkostwo w Polskim Towarzystwie Pedagogicznym
3. Od 2015.: członkostwo w Polskim Towarzystwie Kulturoznawczym

11. Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru

Nie dotyczy

12. Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach (np. redaktora naczelnego, przewodniczącego rady naukowej, itp.)

- Od 2020: funkcja sekretarza redakcji czasopisma „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura”

13. Informacja o recenzowanych pracach naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych

1. 2021: recenzja naukowa dla czasopisma „Progress” (Uniwersytet Gdański)
2. 2021: recenzja naukowa dla kwartalnika Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego „Quart”
3. 2019: recenzja naukowa dla czasopisma „Journal of Literature, Culture and Literary Translation” (czasopismo wydziału Uniwersytetu w Zadarze publikujące prace temat literatury i teorii kultury)
4. 2018: recenzja naukowa dla czasopisma „Adeptus” (interdyscyplinarne czasopismo naukowe publikujące recenzowane artykuły poświęcone kluczowym zagadnieniom w badaniach nad kulturami i językami Słowian w przeszłości i obecnie)
5. 2016: recenzje naukowe dla czasopisma „Ars Educandi” (rocznika Instytutu Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego)

14. Informacja o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych

1. 2019: udział w programie stypendialnym Departamentu Stanu USA *21st Century Changemakers: Trend Leaders Promote Social Media Discernment among Youth* (wyjazd do Stanów Zjednoczonych)
2. 2017: udział w programie ERASMUS+, tygodniowy wyjazd dydaktyczny – Uniwersytet w Wilnie
3. 2016: udział w programie ERASMUS+, tygodniowy wyjazd dydaktyczny na Uniwersytet w Lizbonie (University of Lisboa, Institute of Education)

15. Informacja o udziale w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.9

1. 2016–2018: koordynacja projektu *STOP seksistowskiej mowie nienawiści*, realizowanego we współpracy Ośrodka Badań nad Mediami z Fundacją Autonomia, zwieńczonego publikacją *Zablokuj seksizm – odzyskaj moc. Przewodnik po działaniach przeciwko seksistowskiej mowie i nienawiści* (Kraków 2018)
2. 2015–2019: koordynacja projektu badawczego i wdrożeniowego o zasięgu krajowym pt. *Uniwersyteckie standardy przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji*, finansowanego w ramach działalności Ośrodka Badań nad Mediami; ekspertyza i współautorstwo *Standardu antydyskryminacyjnego dla uczelni* (procedura przeciwdziałania problemowi dyskryminacji i przemocy motywowanej nienawiścią w uczelniach, reagowania na niego i monitorowania go, wydanie II, Kraków 2018)
3. 2016: udział w pracach grupy eksperckiej w projekcie *Uchodźcy? Zapraszamy!*, koordynowanym przez Fundację na rzecz Różnorodności Społecznej; charakter uczestnictwa: udział w pracach grupy eksperckiej *Nie lajkuję, reaguję! Przeciwdziałanie mowie nienawiści w mediach społecznościowych* (zasięg krajowy), doradztwo, ekspertyza, współautorstwo materiałów dydaktycznych poświęconych przeciwdziałaniu mowie nienawiści w mediach społecznościowych

16. Informacja o uczestnictwie w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny

1. 2019–2020, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie: udział w pracach komisji konkursowych na stanowiska „asystent” i „adiunkt” (członek i sekretarz komisji)
2. 2012, Gminny Ośrodek Kultury w Poroninie: udział w pracach jury XII konkursu poetyckiego „Śladami naszych podhalańskich poetów”

III. INFORMACJA O WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

1. Wykaz dorobku technologicznego

Nie dotyczy

2. Informacja o współpracy z sektorem gospodarczym

Nie dotyczy

3. Uzyskane prawa własności przemysłowej, w tym uzyskane patenty, krajowe lub międzynarodowe

Nie dotyczy

4. Informacja o wdrożeniach technologiach

Nie dotyczy

5. Informacja o wykonanych ekspertyzach lub innych opracowaniach wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców

1. 2020: publikacja specjalistyczna *Bezpieczeństwo uczniów i uczennic jako wyzwanie komunikacyjne* przygotowana dla Gminy Miejskiej Kraków
2. 2019: opracowanie *Dobre praktyki na temat przykładów uczelni europejskich i amerykańskich w zakresie działalności na rzecz równości i różnorodności* – dla Uniwersytetu Warszawskiego
3. 2017: opracowanie merytoryczne na temat przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami dla studentów, studentek, doktorantów, doktorantek, nauczycieli i nauczycielek szkół wyższych, w ramach projektu realizowanego przez Uniwersytet Jagielloński „JUST and SAFE CITIES ALL – Local Actions to Prevent and Combat Racism and All Forms of Intolerance” (dostępne na stronie: <https://bezpieczny-student.uj.edu.pl/poradniki>)
4. 2018: *Zablokuj seksizm – odzyskaj moc. Przewodnik po działaniach przeciwko seksistowskiej mowie i nienawiści* – publikacja opracowana we współpracy z Fundacją Autonomia, posiadającą status Organizacji Pożytku Publicznego (dostępna na stronie: <https://autonomia.org.pl/dowiedz-sie/#publikacje>)
5. 2017: *Standard antydyskryminacyjny dla uczelni* (II wydanie) – publikacja opracowana we współpracy z Fundacją Autonomia, posiadającą status Organizacji Pożytku Publicznego, a także we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim,

Towarzystwem Edukacji Antydyskryminacyjnej i Fundacją na rzecz Różnorodności Społecznej (dostępna na stronie: <https://autonomia.org.pl/dowiedz-sie/#publikacje>).

6. 2016: *Nie lajkuję, reaguję! Przeciwdziałanie mowie nienawiści w mediach społecznościowych* – publikacja opracowana we współpracy z Fundacją Autonomia, posiadającą status Organizacji Pożytku Publicznego (dostępna na stronie: <https://autonomia.org.pl/dowiedz-sie/#publikacje>)
7. 2011: opracowanie i przeprowadzenie autorskich warsztatów dla dzieci pt. *Śladami Myszki Franciszki* – na zlecenie Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki
8. 2011: opracowanie przewodnika dla dzieci w formie scenariusza warsztatów do wystawy Joanny Pawlik *Balans* – na zlecenie Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki
9. 2011: opracowanie przewodnika dla dzieci w formie scenariusza warsztatów do wystawy Karola Radziszewskiego *Backstage* – na zlecenie Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki

6. Informacja o udziale w zespołach eksperckich lub konkursowych

Nie dotyczy

7. Informacja o projektach artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi

Nie dotyczy

IV. INFORMACJE NAUKOMETRYCZNE

1. Informacja o punktacji Impact Factor (w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny)

Nie dotyczy

2. Informacja o liczbie cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań

Dane z Publish or Perish aktualne na dzień 1 kwietnia 2021: 14

Łączna liczba publikacji w bazie: 37

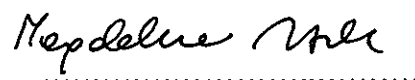
3. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha

H-index: 2

4. Informacja o liczbie punktów MNiSW po uzyskaniu stopnia doktora:

Przed uzyskaniem stopnia doktora: 22

Pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego: 364

(podpis wnioskodawcy)